Anul I, Nr. 4 Joi 5 Decemvrie 1935

Sfarmă-piatră

Director: **Al. Gregorian** ■ Redacția și Administrația: Str. Agricultori, 45 ■ Telefon 3.60.99 și 3.76.05

BIBLIOTECA CENTRALĂ ... BUCUREȘTI

Bre, Io sânt Costică Angeloff guleamăte valahist. Ura, bre! Să trăiască blocu naționalistru!..

Lei 6

A murit naționalismul universitar

Ziua tineretului naționalist: 10 Decembrie. Ar fi fost mult mai bine ca această zi să se numească simplu: ziua tineretului. Dar nu e după cum vrei tu, ci după cum vrea tineretul. Iar tineretul acesta nu mai vrea să fie întreg și cu totul naționalist. Pe cât ne aducem aminte însă, la 1922, el era o singură falangă luptătoare, un singur gând, un singur braț. Dece?

Pentrucă atunci, în anii turburi de după războiu, s'a lămurit dintr'odată, ca o lună rotundă ce se desvelește din nori, conștiința integrală a primejdiei ce paște neamul nostru românesc. Semnalul luptei s'a dat dela Cluj; ecoul a fost simultan la toate Universitățile. Primejdia era pretutindeni aceiași; reacțiunea împotriva ei trebuia să fie la fel.

Splendid exemplu de solidaritate românească a dat această generație universitară dela 1922! Și aceasta când? Când oamenii politici ai României noui abia începeau să se certe și să se sfâșie între ei pentru a se împroprietări cu loturi cât mai largi în victoria națională.

Omagiile noastre acestei generații, care a dat semnalul luptei de dezrobire lăuntrică. Omagiile noastre ei, ca apariție istorică de ansamblu, iar nu ca indivizi.

Căci unde e generația aceea integrală și eroică? Azi n'o mai vedem. Ea a murit pentru totdeauna. Doar indivizii cari au alcătuit-o mai trăiesc. Sunt încă tineri — și par atâta de bătrâni! Orice supraviețuitor al unui act eroic pare bătrân chiar dacă ar avea vârsta de 20 de primăveri. Fiindcă e ceva care a fost. Iar generația de atunci n'a știut să fie mai departe, nu s'a putut păstra în solidaritatea eroică a luptei de-atunci.

Dacă în sublima solidaritate de la 1922 stă gloria unei generații universitare, în divizarea ei, care a urmat, își are originea marea dihonie din Universitatea de azi.

Un lucru trebuie remarcat: la 1922, când s'a început marea mișcare naționalistă, generația n'avea „conducători". Conducător era atunci instinctul de conservare națională. Pe urmă, după frumoasa ispravă, s'au ivit „conducătorii". Azi unul, mâine altul. Și cu cât conducătorii s'au înmulțit, cu atât studențimea s'a divizat mai mult. Și cu cât „conducătorii" au sfărâmat mai brutal marea solidaritate unanimă, cu atât instinctul de conservare națională s'a întunecat în amurg.

Astăzi, spectacolul vieții universitare e deprimant. Avem studenți democrați și studenți naționaliști. Între democrați, avem de toate spețele: dela comuniști și socialiști, la georgiști și naționaliști. Între naționaliști avem deasemenea de toate spețele: național-creștini, legionari și, horribile dictu: valahiști.

Divizarea studențimii în democrați și naționaliști e, firește, un mare rău. Divizarea naționaliștilor în fracțiuni e o catastrofă.

Azi nu mai există un naționalism universitar. În Universitate există însă naționaliști ca prelungiri nebuloase ale diferitelor comete ce strălucesc mai mult sau mai puțin, dincolo de Universitate, pe firmamentul politic propriu zis. Cometele acestea au între ele traectorii divergente. Studențimea e divizată după direcția acestor traectorii.

Universitatea a fost centrul focos de iradiație naționalistă. Acum nu mai este decât un fel de punct neutru, unde se întretaie cozile cometelor ce evoluiază afară, departe, în zona politicei de partid. Universitatea a dat semnale. Acuma primește semnale și porunci din afară de ea. Nimic nu se mai mișcă în studențimea universitară dela sine, din sine. Totul e comandat din afară. Iar comenzile vin din direcții atât de opuse, încât studenții, executându-le, se încaieră între ei, naționaliști cu naționaliști; naționaliști contra naționaliști.

Astfel naționalismul universitar românese a evoluat într'o fază paradoxală, unde diferitele lui fragmente se extermină reciproc. Nu mai există o luptă a studențimii românești împotriva primejdiei comune, împotriva dușmanului comun. Există azi o singură luptă: a naționaliștilor contra naționaliștilor, uitând și unii și alții, cu totul, care a fost menirea lor și misiunea lor. Acum doi ani, când unii se găseau în pușcării, ceilalți jubilau în libertate. Astăzi, când unii se străduiesc să accelereze lupta de dezrobire a acestui neam nenorocit, ceilalți privesc rânjind cu mâinele în buzunar: nu e vremea noastră! Vremea noastră vine pe urmă!

Dar când un tineret face calcule și dă cu bobii dacă acum e ceasul lui sau mai târziu, aceasta nu mai însemnează tinerețe, ci biată bătrânețe căruntită prea de timpuriu.

Toate acestea sunt semne că naționalismul universitar a murit. El nu mai are inițiativă proprie. El nu mai are unitate sufletească. El nu mai are directivă unitară. El nu mai e stăpân pe sine, ci comandat din afară. El a căzut în lupte viscerale de exterminare reciprocă.

Aceasta însemnează că instinctul de conservare națională a amurgit în sufletul tineretului. Universitatea naționalistă a căzut din demnitate.

Camarazi! 10 Decembrie a însemnat odată trâmbița universitară de redeșteptare: o singură falangă în slujba unui singur crez mântuitor. Acum îl veți sărbători fiecare grup în câte-un colț, trăgând cu ochiul la adversarul similar. Spectacolul nu va fi un plus de energie și de credință în viitor, ci un parastas pentru frumoasele lucruri ce s'au dus și nu mai sânt.

Reculegeți-vă cu toții un singur moment în gloria apusă a acestei zile și veți pricepe dezastrul de azi al naționalismului universitar. Voi sânteți ai țării, iar nu ai cutăruia sau ai cutăruia.

Juvenal

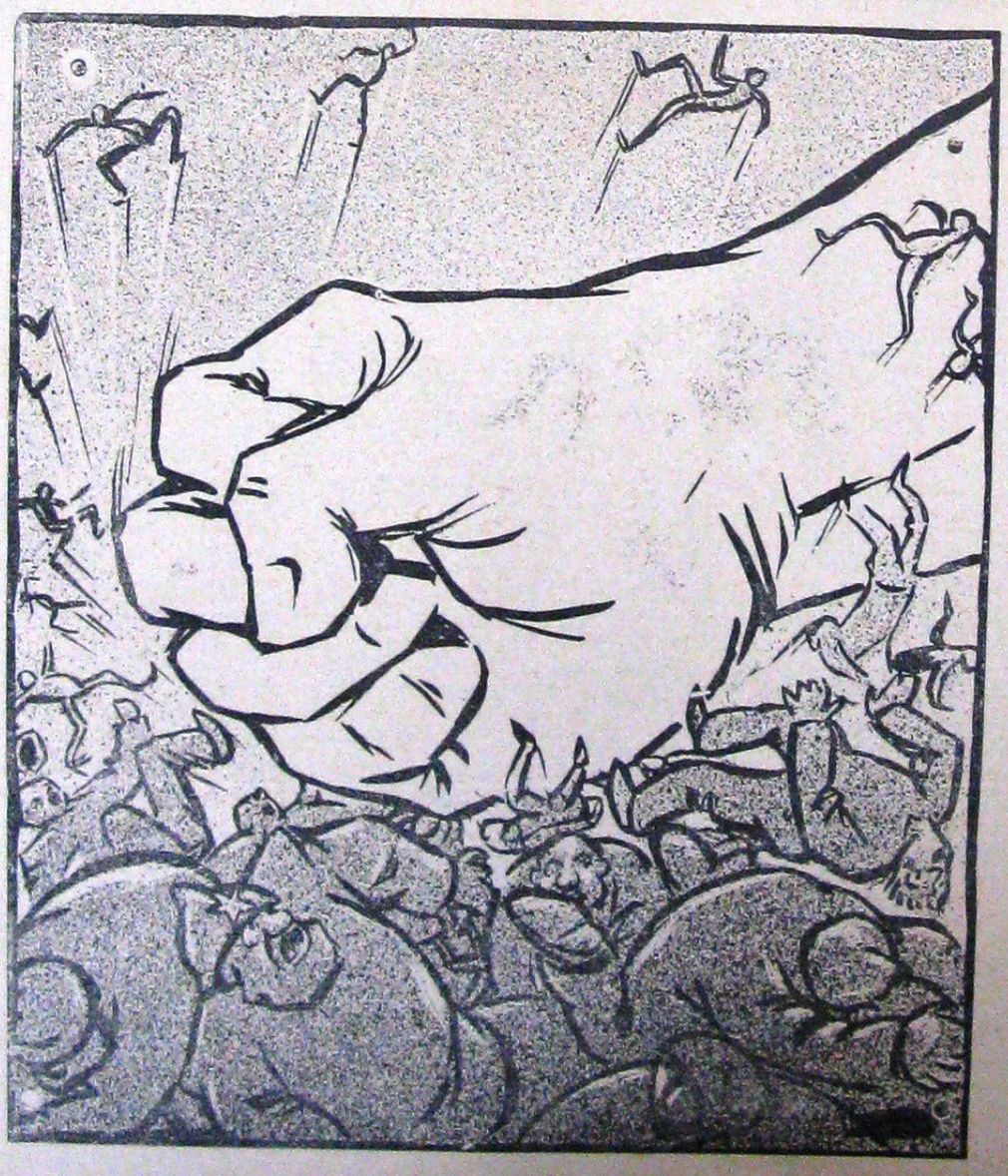

A apărut numărul pe Decembrie al marei reviste „GÂNDIREA" cu următorul sumar: Nichifor Crainic: Gib I. Mihăescu; Ion Pillat: Cântec de vremelnicie; Gibb. I. Mihăescu: Cei din urmă roman; Ștefan Stănescu: Poesii; Cezar Petrescu: Amintiri dintr'o viață moartă; Iulian Popa: Poesii; Olga Gaba: Poesii; Filomela Bratianu: Stilul „Biedermeier"; Grigore Popa: Individualitate și comunitate; Septimiu Bucur: Spre o antropologie paradoxală; Ovid Papadima: Gib. I. Mihăescu; Toma Vlădescu: Teatrele bucureștene; Al. Busuioceanu: Monumente; Dragos Protopopescu: Mitul dela Maglavit; Desene: Demian și St. Dimitrescu. 20 lei exemplarul.

Murim cu revolta la masă...

Mă găseam iarăşi la un doctor. Nu tot cei de rândul trecut.... Acela era un doctor naţionalist... Acesta, doctor democrat. Întâlnit de mine la Londra, şi regăsit la Bucureşti, deşi încă tânăr, profesor universitar şi una din somităţile noastre de boli interne.

I-am cerut o informaţie, dânsul mi-a dat-o. Şi, imediat: „Ce mai face *Porunca Vremii*, cum merge *Sfarmă Piatră*, *Linia Dreaptă*, e bine?... Aşa, ca şi cum m'ar fi întrebat de câinele de vânătoare, un cal de cursă favorit, sau ultima femee întâlnită.

Mirat, i-am spus că mulţumesc bine. Dar l-am întrebat de unde ştie dânsul, doctor în medicină şi profesor universitar de astfel de imunde foi naţionaliste. Şi cu aceiaşi mirare mi-a răspuns: „Cum, dar le citesc regulat! Ba încă fac colecţie!".

— Ei, nu aşă, probează! Ce-am scris eu eri? Dar acum o săptămână?

Dar la 23 Iunie ?... Diagnostic sigur! Doctorul s'a pornit să-mi înşire articole după articole, scrise de mine şi colegii mei de redacţie. Uneori ochii lui scânteiau de satisfacere la pronunţarea unui nume de politician sfârticat mai cu predilecţie de condeele noastre.

— Pe semne, eşti şi chirurg... In orice caz, mă miră că un democrat... Cred că-ţi fac un serviciu atrăgându-ţi atenţia că numele pe care le pomeneşti cu atâta voluptate sunt ale unor fruntaşi ai partidului din care chiar faci parte...

— Nu mai fac parte din niciun partid... Nu mai sânt de mult democrat. Dumneata vorbeşti de vremi londoneze... Dragul meu, nu mai sunt nimic. Sânt ca d-ta care scrii, că funcţionarul dela biurou, ca croitorul, cismarul, sacagiul, coşarul, omul din stradă, un revoltat... Ei, dar ce folos, (suspină cufundându-se în fotoliu)... murim cu revolta la masă!...

Murim cu revolta la masă, mi-am spus de atunci, într'una... Mi-o spuneam, poate şi până atunci, dar de ce platonicitatea revoltei româneşti îmi apărea acum în toată descurajatoarea ei ironie ?

E fiindcă mi-o spunea un doctor, analist al boalelor individuale şi prin aceasta, şi al celor sociale ? Ori un om curat ? Ori un intelectual, posesor prin binefacerile ideei al unui crenel cât de mic din turnul de fildeş al izolării, şi care dela această altitudine poate măsura mai bine toată vastitatea deşertăciunilor noastre? Ori un bun român, care dincolo de vorba dinamitardă, vede cu siguranţă altceva în stare să ducă la eficacitatea unei lupte?...

M'am întors acasă şi am deschis negreşit un ziar. (Tot doctorii spun că un criminal are mania de a se întoarce mereu la locul crimei).

In piaţa aceasta publică unde noi înjunghiem în fiecare dimineaţă câte o vacă politică, plus viţelul de aur al Iudei, (făcut cu vaca noastră) am căutat pentru prima oară la un ziar ceva nou, răcoritor de suflet. Şi am citit, rând pe rând, în titluri tot mai groase: *Agitaţii împotriva anteproectului de lege al calificărilor profesionale; Protestul dela Casa Negustorilor; Hamalii s'au revoltat la Constanţa; Intrunirea de protest dela „Viaţa comercială şi industrială"; Adunarea studenţilor în medicină; Medicinişti dela Iaşi au declarat grevă; Uniunea meseriaşilor se agită; Agitaţia constructorilor; Ceaţă deasă adunată pe Dunăre; Adunarea dela Sindicatul alimentar; Uniunea şi noul statut al funcţionarilor; Încăierare la chef; Mare agitaţie la I. O. V.; Şedinţa Societăţei numismatice; Intrunire de protest contra impunerilor fiscale; Clerul din Basarabia se agită; Protestul viticultorilor; D. Gh. Brătianu la Iaşi; Consfătuirea dela Mareşal Averescu; Manifştii se întrunesc din nou; Spre o nouă acţiune a dentiştilor; Conferinţa d-lui Gr. Trancu-Iaşi la Ateneu.*

Ziua în chestiune a fost o zi nepolitică ;lipsesc deci din titlurile aprinse ca nişte reclame electrice, întrunirile noului partid naţional creştin, partidului naţional-agrar; naţional-radical, şi, nu mai vorbesc, internaţional-ţărănist, plus convocările de protest dela P. E. N.-Club sau plecarea subversivă a d-lui Guţă Tătărescu la desvelirea Sarmisegetuzei... (probabil un nou bust liberal).

Dar aşa cum sînt, observaţi că toate întrunirile care au ocupat massa cetăţănească a ţărei timp de 24 ore, sînt, inclusiv încăierarea la chef, şi afară de conferinţa d-lui Trancu-Iaşi, şedinţa numismaţilor şi ceaţa de pe Dunăre, întruniri sau adunări de revoltă.

Ne revoltăm, ne revoltăm. Revolta a ajuns aşa de inerentă Românului, atât de zilnică şi de îmbibată în noi, că vorba reginei Cristina, ca şi parfumul, ca şi mărirea când o ai, ...u o mai simţi...

Mai mult parfum totuşi, decât mărirea e această revoltă cu care ne stropim batista — mai dăm şi vreo două-trei picături pe rever — şi, în haine curate, ghetre himic curăţate, şi mănuşi *canari* pornim dumineca la o nouă întrunire de protest.

Dar ca orice parfum, această revoltă sfârşeşte prin a nu se mai cunoaşte...

E foamete în Basarabia, ne revoltăm. O doamnă se sinucide pentru o palmă primită, ne revoltăm. Inundaţiile dărîmă toate podurile din Moldova, ne revoltăm; guvernul stă, ne revoltăm; pleacă, ne revoltăm; tot aşa ne revoltă cenzura şi starea de asediu. Cât despre noile impozite, micşorarea salariilor, aceasta daţi-mi voe să vă spun, constitue chiar o revoltă legitimă.

Uneori, speriaţi noi înşine de atâta revoltă, ne rugăm la dumnezeu să n'o mai avem şi atunci dumnezeu e bun şi achită în procesul transferului pe Dorel Amfibel şi Tony Cantalup.

Un mare diplomat englez întreba veacul trecut pe un istoric ce va urma de pe urma ultimului protest al Înaltei Porţi la Downing Street.

— Ce va urma? Va urma ultimul meu volum, octavo, la istoria imperiului otoman.

Protestele Înaltei Porţi, cum vedeţi, erau mai norocoase. După protestele zilnice a 18 milioane de locuitori, nimic nu se întâmplă în ţara în care numai numismaţii, ceaţa Dunărei şi Grigore Trancu-Iaşi nu se revoltă. Iar dacă rămâne ceva, acel ceva nu-i un volum octavo, ci cel mult un articol de ziar...

In astfel de condiţii, sau tocmai fiindcă a devenit un fel de apă de colonie cu care ne stropim zilnic, revolta românească e azi singurul articol din ţară care beneficiază de gloria de odinioară a iarbei fiarelor, o iarbă foarte cunoscută, comentată chiar şi prezentă, în bazme, dar pe care nimeni vreodată nu a văzut-o la faţă.

— A, iertare ! Revolta românească se poate vedea uneori pe o faţă injectată de cafenea, şi chiar în parlament pe faţa doctorului Lupu şi altor podgoreni ai democraţiei.

Dar şi cu acestia n'are noroc : fiindcă şi la aceştia — tocmai pe semne fiindcă sunt podgoreni — faţa injectată e în stare să rabde la apă ca o broască ţestoasă...

Ca şcoala filosofică a lui Teofrast din Lesbos, revolta românească are metoda peripatetică. Umblă toată ziua cu noi. Intre timp totul stă pe loc, în ţara românească.

Da, stăm, mâncăm, râdem şi petrecem, cu revolta la masă. Ba — de data asta vorba unui medic român — chiar murim cu revolta la masă....

Dragoş Protopopescu

Răscoală

Eu duc cu mine din adâncuri sure
— Şi peste veac — poveri umilitoare,
Străvechi mânii care-au dospit în spuza
Tăriilor închise sub zăvoare.

Când sorb trecutul ca un pumn de apă,
Ţâşnesc din adâncimi înfiorate,
Străbunii mei cu umerii de piatră
Incovoiaţi sub bici de nedreptate.

Şi nu e grai să povestească-anume
Cine-a purtat osânda cel dintâi,
Căleat de leat s'a 'nverigat cu plugul
In legea muncii fără căpătâi.

Mâini înflorite de pojarul trudii,
Au ridicat sudoarea lor în spice
Şi-au dus destin flămând peste tărâmuri
Că n'au cercat în două să-l despice.

Au mers în brânci prin viscolul nevoii,
Străbunii mei cu viaţa lor de câine.
Şi-au dus pe umeri scaun de mătasă
In care-au stat puterile străine.

'e fruntea botezată'n semnul crucii,
Năvălitorii au scuipat sudalme,
Intregul neam l-au pus între otgoane
Şi sub călcâi de fier au vrut să-l sfarme.

Urla în vatră vântul şi prigoana
Când, rumenite, lanurile noastre
Se desfăceau de brazda 'ndătinată,
Să plece'n zări ce nu erau albastre.

Din tată'n fiu, căzuţi în jug, străbunii
Şi-au măcinat în scrâşnet răsbunarea,
Că ostoia grumazul lor de munte
Nevolnic gând : s'o ţie cu răbdarea...

Şi-au aşteptat o zi mai cu dreptate
Să ne spălăm trecutul de ruşine...
Veac nou veni de-atunci şi par'că nu e,
Că ziua aia mare nu mai vine.

. . . . . .

Dar într'o noapte plină de vedenii,
Când n'or mai bate stelele în lac,
Imi voi suna străbunii din decenii
Şi vom porni răscoală peste veac !

Pan. M. Vizirescu

1 Dec. 1935

Viaţa de basm şi de aur a lui S. Labin

Se spune că au fost sguduitoare cele două vieţi de basm (Pauker-Brauer) pe care le-am sleit pe coloanele acestea. E posibil. Nu ştiu.

Acum sunt ocupat.

Eu am dat peste o groapă adâncă. Groapa este o privată. De aci, cu penița aceasta pe care am făcut-o căuş, scot la suprafaţă grămezi de borhot.

Trăiţi bine, s'au otrăvit mult ovreii ! Pute îngrozitor. Mă sufoc. Dar vreau, oricum, m'am ambiţionat să dau peste vatra fostei biserici din Sărindar.

Am identificat câte ceva. Sunt orientat acum perfect şi sunt sigur că în fundul acestei latrine voi găsi în curând podeaua altarului scufundat.

Să continuăm, deci.

Prin urmare: Şmil Pauker stă, cum vă spuneam, în faţa uşilor împărăteşti ; Avrum (Costică) Brauer, la poarta liturghiilor şi creştineştilor daruri.

Este încă o uşă care dă în altar. Uşa de serviciu, pe unde intra odată cântăreţul bisericii şi pe unde se scoteau prapurii în noaptea Sfintelor Patimi. Aci este acum locul rezervat lui Labin.

Cine e Labin ?

Un evreu, firește. Născut la Botoşani din părinţi galiţieni, numele său complet este Saniel Labin. Tatăl său, Ştrul Labin, a fost vânzător de haine vechi, mai întâiu. Apoi casap ritual al comunităţii şi pe urmă pensionar până la moarte al puşcăriei locale. Mama lui, proprietară de tractir, l-a crescut între lighiane şi între fete...

Saniel, cu zulufii unşi, cu pălărioară neagră de pluş, cu caftan de catifea, a deprins buchea talmudului ca şi amicul Grauer la herder. Mai mult n'au putut părinţii să-l instruiască. Şi nici el n'a vrut, fiindcă la 14 ani a fugit de acasă, venind în Bucureşti. Aci a vagabondat timp de un an. A fost trimis apoi la urmă pe socoteala comunităţii. După puţină vreme el a revenit în Capitală, fugărit de poliţie pentru un furt săvârşit în gara Dolhasca. Uniunea Evreilor Pământeni (U. E. R. de azi) l-a luat subt ocrotirea ei şi l-a ţinut ascuns până ce poteraşii i-au pierdut urmele.

Armată, evident, nu a făcut Saniel Labin, precum nici războiul nu l-a văzut.

O bucată de vreme nu se mai ştie nimic despre aventurile hoţului dela Dolhasca. Saniel nu reapare decât mai târziu, în 1914, când Adolf Ştern, bătrânul escroc internaţional, ajuns preşedinte al U. E. P., având nevoie de un complice de încredere, îl la pe el secretar la uniune.

Dela această dată Ştern şi Labin lucrează împreună. Îi găsim nedespărţiţi în serviciul de spionaj al Germaniei şi al Rusiei ţariste, totodată, apoi, cum veţi vedea, propagandişti în Europa.

Isbucneşte războiul. „Omenirea se sgudue din temelii, iar Europa înoată în sânge" cum spune Delavrancea.

Ştern şi Labin sunt la post.

Ei profitară de vremurile acestea turburi şi se aşezară la lucru.

Din birourile uniunii evreilor pământeni se răspândiră în lume mii şi mii de circulare secrete : „Evrei, fraţii voştri din România mor în lanţuri"!

Delapidator. La Viena

Organizaţiile mondiale evreeşti pun în mişcare pantahuza solidarităţii de rassă, şi în câteva luni francii francezi, francii elveţieni, florinii, mărcile, coroanele, dolarii, veniră cu sutele de mii la Bucureşti ca să înăbuşe „progromurile" şi să vindece rănile evreimii martirizate...

Maşinăria din subsolul U. E. P. funcţiona perfect. Plecau alte apeluri şi soseau alţi bani din lume.

S'au adunat astfel la U. E. P. sume fantastice, cifre de basm.

Sumele, ca şi circularele, erau secrete. La început, afară de duetul Ştern-Labin, nimeni nu ştia de ele. Dar taina n'a putut fi păstrată multă vreme. Au început svonurile să umble în ghettou, să dilate cifrele. Fruntaşii comunităţii s'au sesizat şi s'au prezentat să verifice scriptele şi cassieria U. E. P.

In dimineaţa în care ei începeau verificările la Bucureşti ca să constate lipsa unui fond de două milioane lei, venitul pantahuzei, Labin, cu valiza în mână, cobora din tren la Viena...

Era în anul 1915, luna August.

Sahendrinul izraelit ţinu o mare adunare, demise pe Ştern dela preziденţie, pe Labin dela secretariat şi decise cu unanimitate ca furtul milioanelor să fie trecut, din multe motive, subt tăcere. Nici parchetul şi nici darnicii coreligionari de peste hotare nu trebuiau să afle.

In această situaţie penibilă Adolf Ştern fu silit să fugă şi el din ţară în Austria. Aci se întâlni la 20 August 1915, cu Labin, care avusese grije să avizeze cercurile evreeşti din Viena că vor avea onoarea să cunoască pe un martir al sălbăticiilor din România, „profesorul universitar" Ştern.

Evreii vienezi fură convinşi de către Labin-Ştern că dacă nu se strânge de urgenţă un fond de ajutor, fraţii din România vor pieri până la unul arşi pe rug, împuşcaţi, spânzuraţi, jefuiţi.

Se colectară astfel, în trei zile, 160.000 coroane, care fură date pe din două între cei doi apostoli...

După aceea Labin, schimbând banii la „Wiener Bank Verein" plecă iute la Zürich, ca să pregătească şi acolo sosirea „profesorului, savantului martir: Ştern".

La 2 Octombrie 1915 cele două „victime ale progromurilor" se întâlniră în Elveţia şi pătrunseră în lumea evree ca delegaţi ai martirilor de acasă...

Saniel Labin şi Ştern rămaseră la Zürich şi instalară aci „Centrala de propagandă pentru ajutorarea evreilor din România".

La hotel „Royal-Habis" Labin redactă o serie de articole despre soarta coreligionarilor din ţară şi, după ce fură revăzute de către Ştern, infamiile apărură în presa elveţiană. Jurnalele elveţiene fură trimise apoi în centrele europene şi în America.

Injuriile apărute într'o ţară erau reproduse, astfel, cu titlu documentar în alte ţări. Şi masacrele, vandalismele româneşti, au aprins văl văi în două continente. Numai din Elveţia sosiră la „Centrală" până la sfârşitul lunei Octombrie, 260.000 franci !

S. Labin convocă apoi la o consfătuire pe toţi ovreii bogaţi din cantoanele apropiate de Zürich şi strânse la hotel Bellevue alte 300.000 franci elveţieni.

După aceea, însoţit de Ştern, el plecă la Lausanne şi de aci la Paris, unde colectă bani dela rabini, şi dela „Alianţa izraelită universală".

„Liga Drepturilor Omului" îi tipări în ascuns câteva zeci de mii de manifeste contra oligarhilor din România, contra armatei şi a familiei Regale.

Arestat ca spion german

Saniel Labin făcu mai multe călătorii dela Zürich în Franţa, subt diverse pretexte. In cele din urmă, însă, fu arestat ca spion german la graniţa elveţiană dimpreună cu Adolf Ştern. Dar cei doi escroci scăpară şi din această încurcătură, la intervenţia aliantei izraelite, care „dovedi" poliţiei de frontieră că spionii nu erau, în fond, decât nişte biete victime ale oligarhiei româneşti...

Intâlnirea cu Gherea

In Septembrie 1916 Labin avu mosafir la Zürich pe Dobrogeanu-Gherea (Solomon Solomonovici Katz).

Faptul e confirmat de către Adolf Ştern care, iată ce scria la această dată, unei cunoştinţe a lui :

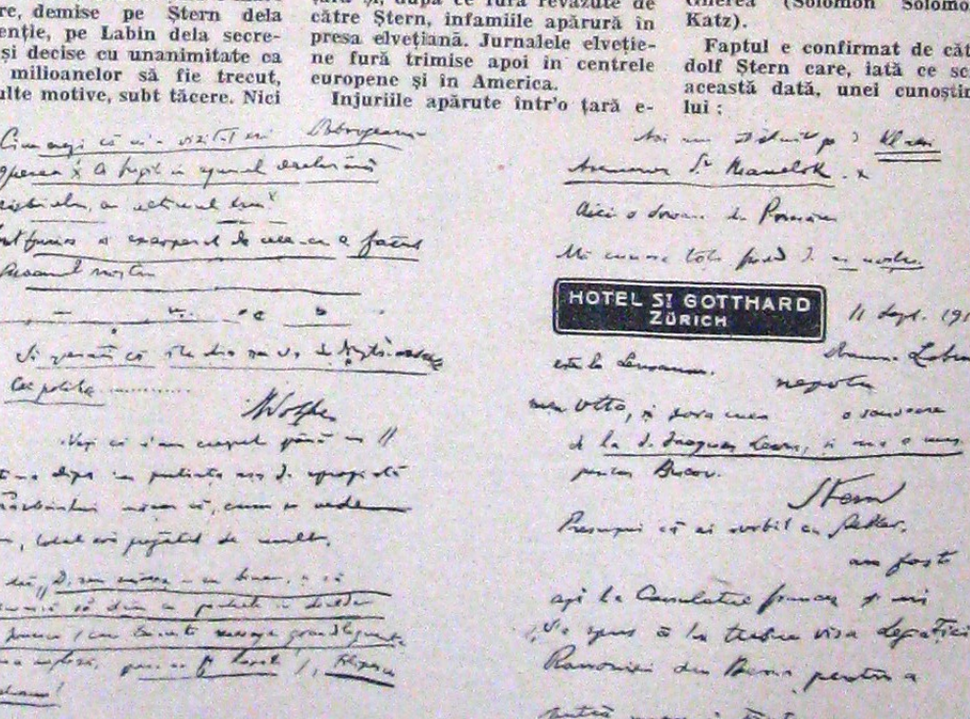

„Cine crezi că m'a vizitat eri? Dobrogeanu Gherea, care a fugit în ajunul declarării războiului, cu ultimul tren.

Sunt furios şi exasperat de ceeace a făcut guvernul nostru.

Să sperăm că situaţia nu va îndrepta crimele lor politice...

A. Ştern

Vezi că n'am crezut până în ultima clipă în putinţa aşa de apropiată a războiului, măcar că cum se vede acum totul era pregătit de mult.

Să dea Dumnezeu să eşim cu bine, şi să trebuiască să dăm cu pietrele în dealde Take Ionescu (care trimite mesaje grandiloquente în presa Engleză, parc'ar fi Regel), Filipescu şi Brătianu!

(Spionul şi tovarăşul lui Labin, făcea, cum se vede, urări pentru victoria puterilor centrale. N. R.).

Azi am întâlnit pe d. Klaesi, care-ţi trimite complimente, asemenea dr. Mamelok.

Aic o droaie de români, mă cunosc, TOTI FIIND DE-AI NOSTRI.

11 Sept. 1916.

Doamna Labin este la Lausanne. Nepotu meu Otto şi sora mea., o scrisoare de la d. Jaques Lewin, şi una a mea pentru Bucov.

Stern

Presupui că ai vorbit cu Stedher... am fost apoi la Consulatul francez şi mi s'a spus că'm trebue visa Legaţiei Rononiei (României! N. R.) din Berna pentru a putea merge în Franţa". (Urmare în numărul viitor).

10 DECEMBRIE

Studențesc

N'aș mai ști să spun câte vacanțe au trecut peste primul 10 Decembrie studențesc, peste cele dintâi entuziasme ale studenților... Dar eu mă văd și acum trecând înfrigurat de pe băncile școalelor secundare, sărind o clasă mai mult într'un singur an de dorul pe care-l aveam ca să ajung mai curând între „ei", iar amintirea acelor efluvii de simțire, de viață absolut curată, de energie, de acțiune, mă leagă și acum de zilele din trecut ca un punct luminos de care nu mă despart... 10 Decembrie studențesc, primul 10 Decembrie! Câtă evadare a fost în acea zi din înnăbușeala unei lumi pe care o simțiam căzând și cât aer nou a respirat țara întreagă atunci din răsuflarea oprimată și patetică a tinerilor studenți... A fost o primenire uriașă, totală, o afirmare iremisibilă de un alt destin! Evoc ziua aceasta dintâi cu emoția acelor rare sărbători de adolescență, când învinși de cărțile pe care le-au citit, de toată contradicția și de toată anarhia bibliotecilor, tinerii, bolnavi de cea mai tandră melancolie, aceea pe care o avem la 20 de ani, privesc ca pe o fereastră lumea și nu mai pot să distingă nimic. Acum, în aceste minute reci și lente, se dau luptele decisive ale unor vieți. Când nu ne mai surâde nimic, prin ceața care ne confundă și care ne doare — cum ne-am resemna să nu căutăm un sens de care să ne prindem existența, ca într'un cuier al istoriei, înfriguratele noastre vieți...

Pentru noi cei mai mulți, ziua de 10 Decembrie a avut, cred, acest sens eroic, neapărat necesar și care ne-a desprins definitiv de timpul perimat în care trăiam. Atunci s'au stabilit contururi precise, o anumită sensibilitate și-a definit idealuri care corespundeau atâta de armonios zilelor de azi și peste țară s'a deslănțuit un uragan binefăcător de viață proaspătă care avea menirea să mâture tot, mai târziu...

Dreapta românească, extrema noastră dreaptă, cu sensul ei magnific de război ireductibil, de suferință și de faptă, s'a născut în această primă zi de 10 Decembrie, când o generație întreagă de tineri înflăcărați a preferat să se ascundă în pușcărie, ca să nu mai vadă par'că religia de compromis și de transacție a unei lumi mizerabile, tot stârvul omenesc care scăpase de moarte și se ridicase la suprafața acestei țări prin confuzia de după război.

Dar prin nesimțirea grandioasă dimprejur, unde numai câțiva prieteni de totdeauna ai tineretului știuseră să îmbrățișeze dela început marile drapele, — în tabăra cealaltă însă câtă frenezie, cât nobil elan! Cum aș putea vreodată să uit... Revăd în mărimea lor naturală, pe acești tineri conspiratori de atunci! Văd încă acele tipografii dosnice în care se tipăreau primele foi studențești și pe studenți înlocuind cu brațele lor grăbite, roțile care nu mai mergeau la mașini. Cine va vrea să cunoască mai bine istoria restaurării sentimentului românesc, cine își va lua răspunderea să vorbească de ea, va trebui să înceapă de aici, din aceste obscure tipografii în care s'au tipărit primele foi cu cerneală de sânge și unde s'a auzit pentru prima oară glasul oprimat al unei Românii care nu murise... Nu vor trebui uitate nici pușcăriile care au fost bogate în ultimul timp, — dar de atunci începând — cu atâtea idei subversive, iar adversarii lui 10 Decembrie, ai resurecției naționale, nu vor putea fi nici ei ignorați în această epică luptă.

Au fost mulți aceștia din urmă, au fost și încă mai sunt ridicol de mulți! Astăzi când pe cei mai numeroși îi vedem la pământ aproape, par'că îi numărăm și mai ușor, cu o voluptate de nebănuite satisfacții, cu plăcerea sigură pe care ți-o dă conștiința lucrului bine făcut.

Democrația astfel a simțit eam din primul minut că noul „curent" nu se ridicase din apele ei... Ce îngrijorare febrilă la cluburi — și în redacții, câtă indignare prin călimări!

Ce legătură ar fi putut să aibă mustața de pildă, a lui Jean Tehaș — ilustrul ambasador dela Madrid — cu pasiunea românească a unui tineret aprins? Sau cum ați fi vrut să palpite burta d-lui Virgil Potârcă în concordanță cu atâtea inimi românești! Iar sub jobenurile solemne, gândurile de mătreață care se mișcau, ce legătură ar fi avut cu atâta de îndepărtate idealuri?...

In proclamațiile studențești, ca o desiluzie respingătoare, nu era vorba nicăieri de contracte cu respectivele comisioane, nu se promiteau conversiuni rentabile, nu se răsturna numai decât guvernul... Totul era inactual!

Pe acești domni gravi, așa dar, toate „chestiile" astea i-au plictisit mai întâi și strigătul lor s'a auzit în cor ca o comică melodie...

— Ei, ei... să se astâmpere copiii!

Iar Kalman Blumenberg dela gazetă, care nu-și mai găsia prin pantaloni curajul, dar care se pricepe să redacteze aceste deziderate, a găsit imediat formula pe care democrații de toate vârstele și de toate nuanțele au aclamat-o, ca o expresie salvatoare de sinceritate și de adevăr.

— La carte, studenții!, a țipat el convins, — acest apostol al culturii urmând să rămână în ce-i privește, și mai departe,... tot la tarabă.

A, dar tinerii aceștia dela 10 Decembrie, au fost întotdeauna teribil de nerespectuoși... Le-a stat atât de frumos! Ei au isbutit să nu mai aibă niciun respect chiar pentru scrisul d-lui Kalman Blumenfeld și au băgat de seamă că sunt prestigii care trebue dărâmate, pe care le-au dărâmat. Nimic de altfel, n'ar fi fost mai ușor... S'a lovit în ele și nu a ieșit decât praf.

Lupta mai îndârjită s'a dat însă, ca să continue și azi, cu schelălăiala rotativelor din Sărindar. Se știe bine că democrația are aici o cetate apărată cu mari suluri de hârtie, iar bravii luptători de prin aceste tranșee de plumb sunt toți dezertorii fronturilor românești. Ca în fața unui mare pericol, uzinele noastre de cerneală și-au mobilizat cele mai grase aldine ca să demonstreze României că toți copiii ei nu prețuiau în niciun caz cât acești aroganți pistrui cari au sosit înfometați din Galiția și s'au instalat deadreptul în inimile și în buzunarele românești.

Cruciada păduchilor de tipografie a continuat astfel ani de zile, ca să nu se sfârșească nici azi, copiii cei mai buni ai acestei țări au fost desfigurați, trași pe roata acestor odioase mașini cari scuipau teascuri nenumărate de maculatură, aducând, bicotidian, cu bâlbâiala lor agramată, noui și galițiene formule de civilizație sau de progres. Un vaer cultural teribil s'a pornit astfel ca o delicioasă ironie din ulița celebrilor agramați, iar blumenfelzii dela tarabă s'au constituit într'o intransigentă comisie de examen a inteligenței românești de azi, cu note inapelabile și care nu acordau niciodată tinerilor noștri universitari certificatele de patriotism ale Academiei din Sărindar.

Atâtea impertinențe au fost sancționate, firește, cu bine simțite și mai ales binemeritate pedepse corporale, de foarte multe ori.

Dar mai important e că studenții au isbutit totdeauna să continue marșul lor în adâncul inimilor românești, și nicio resemnare n'a putut să le sugrume elanul. Astăzi, ei au dreptul să fie orgolioși... Agitația lor s'a făcut stăpână pe țară, — i-a dat o altă viață, un zâmbet nou, alt orizont. Ideile lor care și-au făcut drum atâta de greu, chiar în universități, au sfârșit prin a se ridica la catedră, iar mulți profesori cari la început ezitau, au primit această infuzie de tinerețe care se ridicase din rezervele nemuritoare ale unui neam și din băncile din fața lor.

Acum studenții îmi apar oarecum risipiți, iar conștiința lor o văd puțin împărțită, apăsată de nu știu ce îndoieli. Dar eu nu mai mă tem de nimic! Căci dacă cei de astăzi și cei cari au fost nu se vor mai putea uni, „10 Decembrie" rămâne în orice caz și la această zi, în fiecare an, alte și alte generații de studenți, se vor pricepe totdeauna să cânte, ca la început, un gaudeamus biruitor...

Toma Vlădescu

HERRIOT IN U. R. S. S.

— Domnilor burghezi străini, vedeți, Rusia vă primește cu brațele deschise.

— Aceste milioane de ruși doresc să vorbească cu d. Herriot, nu-i așa?

— Da!. Este atâta de mult de când n'am mai văzut un om gras.

— !!!

CASA STU

(FRAGMENT DE ROMAN)

Era noapte și era toamnă.

Ploua.

Era o ploae rece și vijelioasă pe care Octomvrie cu pieptul veșted de frunze galbene o gargarisea în pălnia imensă de email negru a nopții.

Răgușite, chiuiau jghiaburile streșinilor ca niște femei roase de sifilis și bete. Gurile canalurilor vuiau demente. Apele tulburi se însuvițau de pe talvegul străzii în viroage iuți, ca la munte, și se prăvăleau sub buza trotuarului. Spițele ploii mușcau histeric varul zidurilor. Bătea vîntul ca în „Macbeth". Ca într'o moară părăsită, cu șoimane, cu ușile sburate din țîțîni, cu ferestrele rinjite în întunericul dinlăuntru și fără acoperiș. Ca într'un spital evacuat în vremea războiului, cu coridoare imense, drapate în crepul lichid al nopții, cu saloanele vraiște în care liturghiază moartea și pustiul.

Dincolo de ziduri și de porțile ferecate în lanțuri murea de ftizie pe alei, Cișmigiul.

Se clătinau copacii de pe bulevardul singuratic și huetul claxoanelor, se pierdea în șuerul furtunii.

Bucureștiul se refugiase sgribulit în case să doarmă, să moară, să petreacă.

In urma lui rămâseseră numai decorurile luminate gălbui de lampioane și scîrțîind din încheieturi.

Se sfîrșise viața afară în blestemul Cerului și în Crucea nopții. Prin ganguri, ca în cavouri, sub puterea spaimei, se mișcau din cînd în cînd umbre. Erau fantomele vagabonde de totdeauna, pe care nimeni nu le știe de unde vin și unde se duc. Pentruce fugeau prin bolți tremurînd ? Nici ele nu știau.

Noaptea se prelingea prin vînt și ploae mugind. Deabia mistuia timpul.

Cineva se desprinse de lîngă un perete rostogolindu-se pe caldarîm.

Un geamăt acoperi furtuna, apoi altul și încă unul. Era, însă, numai o părere.

Căută Cerul cel adevărat care nu e luminat de străzi geometrice, după plan. Nu-l găsi decît în amintiri. Privi la ochiul electric care clipi automat : „Casa studențească".

Vasăzică : un adăpost. Intră înăuntru.

Ploaia și vîntul, noaptea și umbrele, cu una mai puțin, rămaseră afară.

Vlad Oieriu nu insistă să i se răspundă.

Era bucuros că ședea la masă cu cineva care nu-l contrazice. Cine era, de unde venea, pentru ce stă singur și dacă aștepta sau nu ceva, nu-l privea.

La „Casa Studențească" nu erau etichete și formalități. Tineri, cari nu se întîlniseră niciodată în viață, deveneau într'o clipă buni prieteni, aranjau un chef, glumeau, și-și depănau gînduri unii pentru alții așa, natural, ca și cum s'ar fi cunoscut de mult și n'ar fi fost adunați acolo de întîmplare.

Veniră halbele. Le aduse un student cu gulerul neschimbat de cîteva săptămîni, cu ochii obosiți, și palid. Mihai Albastru fu silit să bea. Cînd ești student, te invită toți la băutură, dar nimeni nu te întreabă dacă ai mîncat.

Oieriu începu, după aceea, să-și descarce sufletul. O autobiografie de care rîdea și se întrista singur. La urmă îi podidiră lacrămile. Regreta anii și examenele.

Mihai îl privi un moment și-l încurajă :

— Lasă c'o să fie bine...

— Încă două halbe ! — comandă Oieriu.

Și cu moralul refăcut își răsuci scaunul spre mijlocul sălii ca să-și vadă prietenii.

Incetase muzica.

Ușa se deschise. O boare rece umflă caerele de fum. Din întuneric crescură în prag două lujere de femei înalte și tinere. Din ploaie le îndemna cineva familiar :

— Curaj Renée! Magda, tu, care am putea spune că ești studentă...

Magda își subție privirile printre nuielele întoarse ale genelor, dădu capul pe spate și intră adulmecînd aerul în nări. Renée o urmă boltind un surîs alb, distins, cu dinți mărunți. După ele, Gladian, reporterul dela marele cotidian „Trîmbița". Conducea la braț pe Eduard Ornico, avocat și dizident din partidul guvernamental, fost ministru.

Studentele găsiră imediat că eleganța și decolteurile doamnelor strică atmosfera sobră a restaurantului academic. Cine sunt ? De unde vin? Studenții, dimpotrivă, găsiră că sunt distinse și interesante. Că ar putea fi chiar studente....

Ornico și compania cheltuiseră trei sferturi de noapte la dancingul „Maxim-Zigzag". Stridențele jazului ; dansatoarele mereu aceleași, prea albe sau prea arămii, despuiate fără gust, cu gesturi mecanice ; coctailurile complicate ; tinerii pomădați și vlăguiți; încrucișerile de esențe tari — plictiseau, sufocau. De aceea propunerea lui Paul Gladian pentru o escapadă la „Casa Studențească" a stîrnit entuziasm.

Magda își amintise într'o secundă de puținele zile petrecute de ea în amfiteatrele facultății de medicină, în sălile de disecție ; de veselia, tinerețea și tot chilomanul vieții studențești ; de băieții cu obrajii aspri, cu dinți puternici, cu trupuri legate în fringhiile mușchilor răsuciți ; de colegii ei romantici și violenți, în același timp ; de obrăznicilile lor ; de glumele „nebunilor" de băieți cari tăiau anumite organe ale cadavrelor și le strecurau în ghiozdanele fetelor....

Expediția sosea la vreme. Avea ce să vadă. Restaurantul era un cuib de Heidelberg aprins.

Gladian găsi o masă și distribui locurile : Aici Edi, aci fetele, acolea eu.

— Ar trebui legitimate — propuse o literistă cu torța pe șapcă și partizană a lui Oieriu — să le legitimeze Jitaru, dragă, că e mai colțos !

Se făcu liniște. Un hiatus penibil. Jignite, Renée și Magda dădură să plece. Ornico și Gladian se cercetară năuci cu ochii.

Incidentul s'ar fi terminat, poate, într'o încăerare generală, dacă Radu Jitaru nu avea o intervenție fericită :

— Domnișoarelor colege, domnilor colegi; dați-mi voe mie ca în calitatea mea de președinte să urez bun venit în mijlocul nostru colegei noastre de universitate, d-rei Magda Demetriad, studentă în medicină și fiica ilustrului nostru profesor de drept și procedură penală, d. Eremia Demetriad....

Situația era salvată. Sala salută cu aplauze. Președintele continuă galant :

— Am rugă pe domnișoara să transmită omagiile noastre d-lui profesor Demetriad....

Domnișoara Demetriad încuviință zîmbind.

Jitaru reluă :

— Și odată cu colega noastră, să salutăm și pe cealaltă dudule distinsă și să urăm bun venit în „Casa Studențească" domnului Paul Gladian, redactor la marele ziar naționalist „Trîmbița", care sprijină în permanență cauzele studențești.

Ridicați în picioare, studenții aplaudară pe fiica profesorului de drept penal, pe amica ei, pe Gladian. Apoi cineva strigă „ura" și toate brațele se înălțară spre tavan în salut roman. Era o atenție aparte pentru Gladian ca naționalist.

— Trăiască frumusețea ! Trăiască presa românească ! Trăiască studențimea română-creștină ! Trăiască viața studențească !

Vioriștii trasără pe arcușuri arpegiul, apoi se intonă în masă un cîntec academic : „La Heidelberg", după care Paul Gladian luă cuvîntul pentru o scurtă alocuțiune:

— Domnișoarelor și fraților ! In numele presei naționaliste și al meu personal vă aduc viile mele mulțumiri pentru manifestația dumneavoastră de simpatie. Dați-mi voe, însă, să-l considerăm student și pe excelența sa d. Ornico, fost și viitor ministru... amicul meu și părintele vostru sufletesc.

Un bărbat politic noaptea, la „Casa Studențească" — nu se așteptă nimeni. Ovațiile durară un minut sau două. Eduard Ornico mulțumi. Brațele se ridicară din nou ca săbiile în norii de fum. Taraful repetă „mulți ani trăiască". Halbele și păharele se încununară în aer. Studenții îl proclamară pe loc, fără protocol, al doilea „rex bibendum"... El comandă un rînd pentru toată lumea. Intr'un conciliabul dintre Radu Jitaru și Paul Gladian se stabili ca masa distinsului oaspe să formeze una cu celelalte, ca studenții și studentele să ia loc alături de dînsul, de Magda și Renée. Fură chemați și Mihai Albastru și Vlad Oieriu.

Incepu dansul. Pe Renée o invită Oieriu. Pe Magda, Jitaru.

Ziaristul și Ornico rămaseră să se întrețină cu studenții. Amabilitatea bărbatului politic dădu băeților curaj. Incepură să iasă de prin buzunare, cu colțurile roase de așteptare, petiții pentru slujbe și ajutoare. Altele fură compuse la iuțeală pe colțul meselor. Eduard Ornico promitea tuturor, iar Gladian dădea nădejdi: s'a făcut....

După terminarea tangoului, politicianul aplaudă tinerețea și mai porunci un rînd pentru toată lumea. Se închină pentru viața academică, pentru tineret, pentru ideal, pentru cei ce a înțeles să se coboare în rîndurile studențimei.

Cel care a înțeles să se coboare, aprins și emoționat, reîmprospătă flancul cănilor smălțuite și răspunse :

— Dragi studenți, copiii mei!, ca mine nimeni altul nu vă înțelege. Vă mulțumesc pentru manifestația voastră spontană și vă cer să perseverați în naționalism.

Lupta voastră îmi este scumpă și vă urez s'o duceți la bun sfîrșit împotriva tuturor piedicilor. Eu am venit aici fără să mă gîndesc dar nu-mi pare rău. Știu că în clipele acestea vitrege, voi aveți nevoe de o vorbă bună și de înțelegere. Alături de voi, dragi studenți, ridic și închin paharul pentru colegii voștri închiși și țin să se știe că în delegația permanentă a partidului meu eu voi ridica chestiunea arestărilor nedrepte și arbitrare.... Dixi et salvavi animam neam !

Generosul bărbat politic fu obiectul unei manifestații delirante. Se comandă „ura" și ei primi salutul roman. Studenții erau mîndri. Studentele își ștergeau lacrimi de emoție. Tirit de efluviile entuziasmului demagogul scoase și încredință lui Radu Jitaru 500 de lei „pentru țigări băeților închiși la Jilava".

Gestul acesta aprinse din nou vîlvătaia uralelor. Renée și Magda erau transfigurate. Gladian jubila. Oieriu scoase carnetul și notă cu semne de întrebare la început și la urmă : „? Jitaru 500 lei Jilava ?" Mihai Albastru făcu un gest de desgust și se întoarse la dreapta. Studenta care părea că se interesează de el plîngea și ea emoționată. Reneé o mîngîie. Un student interveni și el : Vai d-ră Alina Vintilescu....

— Alina.... ce nume frumos, ca un foșnet de mătasă, gîndi Mihai.

— Ei, îți place *excelența* ?— se adresă Gladian lui Eduard Ornico, bătîndu-l pe umăr.

— Grozav, mă !..

Radu Jitaru svîrli comanda orchestrei și o invită din nou pe Magda la dans.

Nimeni nu se plîngea de oboseală. Se vălțuia ager de par'că toată lumea ar fi fost la primul joc.

— N'am bănuit niciodată, spuse fiica profesorului de drept și procedură penală, că se poate petrece atîta de minunat într'un local studențesc. Un vals mai pasionat decît acesta nu am dansat. Și muzica dumneavoastră întrece toate jazzurile Bucureștilor. Mă simt foarte bine aici între intelectuali cu tinerețe și voioșie...

Jitaru răspunse cu o grindină de complimente :

— Să veniți duduiță în fiecare seară aici. Deabia de acum încolo e frumos, fiindcă încep să vină studenții la examene. Casa studențească, toamna, e un rai.

Magda cuprinse localul din goana circulară a valsului. Nu găsea nicio asemănare între băieții aceia virtoși, romantici — și fauna de dincolo, a smokingurilor. Cei mai mulți erau veniți de la țară. Miroseau a mătase de porumb. Cu palmele aspre, cu pumnii noduroși, cu spinarea puțin arcuită, cu spetele late, păreau că împing mereu în coarnele unor pluguri invizibile. Unii erau înalți ca ciobanii lui Grigorescu. Alții, îndesați și vînjoși, cu trup de fier în

DENTEASCA

de AL. GREGORIAN și C. STAN

care cîntă seva pămîntului de luncă.

Unii dansau, alții țineau discursuri la masă cîte unui auditoriu de una sau două persoane. Erau răscoliți de armoniile lăuntrice ale unui imn al forței, pe care Magda, în seara aceea, îl auzea duduind în coșul pieptului fiecărui student.

— Studentele acestea — gîndea ea — sunt de invidiat. Dar cîte din ele vor fi descoperit zăcămintele de putere, de voluptate din trupurile acestor băieți?

Valsul se sfîrși.

Aplecat deasupra mesei, cu pumnii ridicați în dreptul umerilor și cu părul în dezordine, Mihai Albastru vorbea și era ascultat.

Îl revoltaseră naivitățile, entuziasmul fără cauză și inconsistența caracterelor colegilor lui. Tăbărîse asupra lor, răsbunînd toate tăcerile, anii de lungă observație și de suferință. Nu mai era anonimul care se pierdea în masa amorfă, furat de iluzii ca de o apă tumultoasă care se prăvălește printre colții stîncilor în dosul cărora se ascunde cerul.

Vorbea dela o altitudine spirituală care îi dădea autoritate și perspectivă asupra celor de jos.

— Dumneata care ai preamărit generația tînără află că lumea și istoria nu încep dela noi. Pentruce să ne credem neprihăniți și în afara oricărei critici? Nu este asta o slăbiciune a noastră?

De ce nu ne-am spune adevărul și ne-am ascunde în dosul vorbelor goale?

Unii dintre voi sunteți tot atît de netrebnici ca și cellalți cari mor de bătrînețe în beatitudine și în egoism.

— Ba bine că nu! — întrerupse Paul Gladian și sughiță.

Președintele Jitaru își plecă fruntea în palme. Ar fi vrut ca partizanii lui să reacționeze și să-l dea afară pe Mihai Albastru. Magda examina cu interes pe vorbitor. Alina îi sorbea cuvintele. Eduard Ornico se plecă la urechea lui Gladian și șopti:

— E deștept. Asta e mai interesant. Numai să nu ne strice planurile. Vezi de el...

Cellalți erau intimidați. Vlad Oieriu văzu în el un combatant al opoziției și se entuziasmă:

— Așa e!

— Ciți dintre noi cred în puterea unei idei?

Principii și morală, doctrină și școli sunt simple pretexte de exerciții cerebrale, pe care le faceți numai pentru a parveni. Neprevăzuturile întunecate ale vieții vă trag spre noroi. O să vă rătăciți. Nu sunteți nici cei puțin romantici. Boema de altădată piere ruginos odată cu voi. Ați încercat voi să atingeți cerul cu creștetele capului, cum stă bine tinerilor? Cine sunt aceia cari își mai încrucișează mințile, ca în jocul unor săbii strălucitoare, în controverse asupra misterelor vieții și ale morții? Aveți mimă mică, idei puține și planuri mari. Vreți să vi se încredințeze roluri hotărîtoare mai tîrziu și sunteți neliniștiți că o să vă ia alții înainte.

— Și agenți de siguranță... întrerupse anapoda Oieriu.

— Viața care se scurge domol, fatal, o să vă ducă pe cei mai mulți dintre voi la isbîndă. Isbînda voastră va fi, însă, compromisul. N'aveți o singură conștiință. Dispuneți fiecare de mai multe, fiți fără grijă... Și toate sunt de vînzare. Se înmulțesc ofertele. Vă depreciați. În fața unor drame de proporții uriașe care ar trebui să vă rupă bălerile sufletului, rămîneți impasibili.

Renée folosi prilejul și-i șopti Alinei: „Ai auzit? Niște nesimțitori! Toți bărbații sunt la fel. Să nu crezi în ei niciodată"...

— Vă socotiți o forță deasupra logicei și vă credeți predestinați să schimbați lumea. Sunteți, însă, atîta de egoiști, încît nu sunteți capabili să fiți solidari. Nisip luat de șuvoi — asta sunteți. Pozați în mistici ai revoltei. E ridicul atîta vreme cît nu sunteți dinamizați de o credință lăuntrică. Jucați teatru prost, care poate impresiona numai pe naivi. Vreți, unii dintre voi, să dominați peste ruine și cadavre dacă nu se poate altfel. Vă îndemnați unii pe alții la gesturi eroice, cînd eroismul ar trebui să fie în spirit. Proștii cad în cursă ca șoarecii iar ultima lovitură tot dela ai voștri o primesc.

N'aveți amintiri duioase care să vă înobileze. Negați orice, fiindcă știți că asta vă e singura armă și de atac și de apărare. Generația noastră are o misiune constructivistă, revoluționar-constructivistă dar ciți au înțeles aceasta? Mai tîrziu o să vă mulțumiți cu foarte puțin și o să trăiți banal și fără vigoare, într'un mediu care nivelează și îmbătrînește înainte de vreme. Unde este spiritul nostru inoitor? Mîndria voastră e calculată. Ea este contravaloarea cu care veți plăti micile satisfacții de mai tîrziu. Nu vă este rușine de sărăcie, dar ați vrea să fiți toți bogați, nababi. Nu sunteți sinceri nici în umilință: așteptați clipa răzbunării.

Suntem o generație nedreptățită, e adevărat. Dar nedreptatea e generală, a nației întregi. Și, protestînd, numai, nu rezolvim nimic.

Celor bătrîni le lipsește suportul credinții. Dar tăria credinții noastre unde este? Știu că înainte de orice, n'aveți încredere în voi; dar mai ales asta n'o mărturisiți.

În numele vostru trebue să vorbească numai cei mai buni. Și ei sunt destui, și nu s'au ridicat pe spinările altora și în clamoarea străzii. Ei, cari cred în rostul vostru, vă vor salva. Ei, cari s'au trudit în biblioteci, dar nu fac pe disperații vă vor duce la isvoarele altei vieți înoitoare în spirit. Tineri și puternici, perseverenți, și — prin credința voastră în ei — profeți; cu crelere sănătoase, necontemplativi; comandanți predestinați cari să deschidă cu dibăcie drumurile adevărate ale generației noastre; fără experiență vastă, rutină și anchilozări; spirite creatoare și caractere — stane de piatră în fața ispitelor — aceștia vor ridica prapurii credinței și le vor face steaguri de război ca Voevozii. Urmați-i. Ascultați-i. Ei sunt printre voi. Îi veți recunoaște ușor, pentrucă le veți simți inima bătînd mai puternic și o să vă biciuiască pentruca să nu vă înrăiți mai mult decît sunteți....

Mihai se așeză pe scaun extenuat. Își pusese toată credința în vorbele pe care le aruncase în fața ascultătorilor ca pe niște pietroaie.

Nimeni nu-l aplaudă. Toți erau convinși, însă, că spusese adevărul. Îl priveau cu respect fiindcă îi dominase.

Radu Jitaru făcu, însă, opinie separată în fața studentului cu gulerul neschimbat de cîteva săptămîni și palid, care trecea pe lîngă el cu două buchete de halbe:

— Element de panică... agent de siguranță... periculos mișcării... și încrezut...

Mihai se găsi, fără să știe cum, alături de Alina și de Renée.

— Ați avut perfectă dreptate, domnule, să vorbiți așa cum ați vorbit despre camarazii dumneavoastră.

Numai cât, trebuia să spuneți că toți bărbații sunteți la fel de răi — i se adresă Renée lui Albastru.

Alina interveni:

— Nu știu cum îl chiamă pe domnul, dar mie mi-a plăcut nespus de mult cuvîntarea dumnealui.... Foarte frumoasă.

Urmară prezentările.

— Poate am fost crud, dar îmi iubesc generația prea mult ca să nu-i spun adevărul și să nu-i arăt toate cusururile. Dumneavoastră, domnișoară, se adresă el Alinei, spuneți că v'a plăcut. Vă mulțumesc. Am vorbit pentru sufletele curate.

— Domnule Mihai... — vru să spună ceva Alina, dar fu întreruptă de Gladian:

— Bravo, mă leule, te felicit! Tu poți scri așa cum vorbești?

— Poate că am fost prea violent, domnule Gladian...

— Nu-i nimic! Zi-i înainte! I-ai plăcut și domnului Ornico. Te apreciază. O să fie bine...

Magda se apropie de ei. Gladian îi prezentă pe Mihai.

— Domnu'..., cum ziseși că te chiamă, mă leule?...

— Mihai Albastru.

— Așa mă, Albastru! și domnișoara Magda Demetriad, fiica savantului penalist dela Universitate.

Dacă ai examen cu ta-su, s'a făcut... E un băiat deștept, Magdo. Eu l-am descoperit. Ședea colo cu unul pe care îl cunosc eu dela toate manifestațiile studențești și e student de șeapte ani în clasa întâia. A vorbit strașnic. Așa-i? Ce vrei! Mor generațiile de foame, dragă!...

Asta să știi că are pînză de gazetar. Ți-o spun eu! — și adresîndu-se lui Mihai — să vii, leule, la „Timbița", auzi? Poate te-oi lua pe lîngă mine.

După aceea gazetarul se retrase la o parte cu Jitaru.

Magdei îi plăcuse cuvîntarea, dar aprecia pe Mihai mai mult altfel. Era înalt, osos. Cu fălcile tari ca plașii de sanie. Cu ochii încercănați și vii. Cu un aer distins, de cărturar, și totuși senzual.

Începură să converseze amîndoi. Ea îi spuse că găsește incomparabil de frumoasă viața studențească. El, cu un zîmbet amar, îi atrase atenția că e numai suprafață ceeace se vede. Este și o dramă studențească, care e a unei generații întregi. Cine se uită atent, o descifrează repede.

Magda văzu gulerul cămășii lui Mihai. Era negru ca obiala. Mînecile hainei, tocite.

Pantalonii, lustruiți și roși, par'că erau niște burlane. Întoarse capul la dreapta și văzu pe studentul-chelner cu gulerul și mai șoios. Alți studenți înlocuiseră cămașa și cravata cu un fel de cazacă neagră de chembrică ordinară, cu care se drapează prapurii, sfeșnicile, caii, la înmormîntări.

Asta era drama.

— Sunt studenți cari mănîncă din două în două zile. Unii sunt gardieni și paznici de noapte. Alții, și foarte mulți, dorm prin Cismigiu, prin ganguri. Înfundă spitalele tuberculoși. Mor nești'uți.... — încheie Mihai.

Eduard Ornico își înfipse monoclul în gâvanul ochiului sting, se uită la ceas și dădu semnalul de plecare.

— Magda, fetițo, e cinci. Hai să mergem pulică!

Paul Gladian aranjase cu președintele o „chestie" (după vocabular propriu) în legătură cu manifestația studențească din ziua următoare. El veni la Ornico, îl luă de o parte, îi așeză brațul pe după gît și-i șopti insinuant în ureche:

— S'a aranjat domnule *ministru de in-ter-ne*...

Ploaia contenise o vreme și începuse din nou. Bizîia monoton și exasperant. Zorile se filtrau din noapte violete, închise, ca o soluție concetrată de permanganat.

În uralele studenților au plecat: Ornico cu Magda Demetriad într'o mașină.[1]) Paul Gladian singur într'o mașină.[2]) Renée a invitat-o pe Alina să meargă cu ea:

— E ploaie. Ești îmbrăcată subțire. E tîrziu. Căminul s'a închis. Vino la mine. Dormim amîndouă.

Alina ezită un moment. Ar fi vrut să mai rămînă. Poate ar mai fi vorbit cu Mihai. Cine știe dacă are să-l mai întîlnească. Dar Renée o convinse.

Plecară amîndouă într'o ma-

După plecarea oaspeților isbucni scandalul la „Casa studențească".

Trecuse noaptea și nu se cîntase rumba.

Chelnerii despuiau mesele. Muzicanții dădeau să plece. Oieriu se opuse:

— Să cînte rumba! Vreau rumba vizigoților, că vă *uciz*!...

S'a înfuriat. A ridicat scaunul și a isbit la întîmplare: în mese, în sticlele din rafturi, în chelneri, în alți studenți, în pupitrele orchestrei, în geamuri.

Un student macedonean scoase șișul. Studentele fugiră țipînd ca pui speriați de uliu. Încăierarea fu generală. Jitaru fugi la telefon să anunțe Siguranța și să cheme poliția.

Mihai Albastru ieși în stradă. Stătu un moment sub streașina clădirei. Se uită deasupra la ochiul care clipea automat sub firma de sticlă: „Casa Studențească, cooperativă de consum, sală de lectură, biliard, bereric. Calea Plevnei 11 bis".

Își ridică gulerul paltonului și apucă la dreapta și apoi înainte, undeva, prin ploaie.

Se auzea în urmă protestul lui Oieriu.

— Rumba, vizigoților, că dărîm casa pe voi! Agenților de siguranță, huc! vreau rumba!...

---

[1]) Mașina prefecturii județene.
[2]) Mașină proprie.
[3]) Mașina domnișoarei Renée.

DEMOCRATIZAREA GERMANIEI

Acțiunea Antantei. Legenda Germaniei antidemocratice. Institutele democratice în Germania. Scopul războiului.

Câți nu-și frământă capul să afle de ce bântue acest război teribil — și când colo răspunsul e atât de simplu și se poate găsi negru pe alb în toate gazetele Antantei. Acum se poate găsi chiar într'un document cu înalt caracter oficial, în răspunsul pe care d. Wilson, președintele Statelor Unite l-a dat la nota Papei. Războiul acesta, Antanta cel puțin, îl duce pentru democratizarea poporului german.

Poporul acesta, care a creat în cincizeci de ani de când s'a unit, unul dintre cele mai puternice, mai prospere și civilizate imperii, din câte a văzut lumea, poporul acesta care a constituit cel mai puternic și mai mare partid socialist din lume, dela care democrațiile de pretutindeni și în cel mai din urmă revoluția rusă au avut adeseori ajutor, — poporul acesta care chiar acum luptă până la ultimul om împotriva unei lumi întregi, — să fie el atât de inconștient, încât să fie nevoe ca să i se impue de afară, reformele și instituțiunile de cari ar avea nevoe?

A pune întrebarea este a și răspunde că e absurdă.

Dealtfel, a fost destul să se pară celor cari tot declară că duc războiul pentru democratizarea Germaniei, că în aceasta se introduc instituțiunile pe cari ei le consideră ca singurele cu adevărat democratice, pentru ca masca să cadă și Lloyd George și toată presa engleză să declare că „Anglia nu luptă pentru democratizarea Germaniei, deși ar trata mai lesne cu o Germanie democratică".

Că războiul e purtat pentru democratizarea Germaniei e deci numai unul din argumentele orbitoare cu care Antanta luptă în acest război în țările neutre.

Argumentul decurge deadreptul din legenda răspândită cu multă abilitate că Germania este o țară antidemocratică, guvernată în chip autocratic.

Dar legenda aceasta are ea oare vre-un temei?

Prieten sau dușman, dacă ești silit să ai relațiuni cu el trebue să-l cunoști așa cum este, să-l judeci fără părtinire. Altfel nu se poate să nu rătăcești și adesea — CUM A FOST CAZUL CU NOI — în paguba ta.

Examinând însă Germania, ce găsești?

Găsești că este o monarhie constituțională în care legile se aplică cinstit și cu rigoare. Că reprezentanța poporului german, Reichstagul, se alege după cel mai democratic sistem electoral, adică cu votul universal, egal și secret. Acest regim electoral, Germania îl are de o jumătate secol. In Franța e mai recent. In Anglia nu există nici până astăzi.

Mai vedem că Germania are de aproape un secol învățământul primar obligator; că a organizat acest învățământ ca nici o altă țară din lume. Va să zică altă instituție democratică de dată veche și cu care Germania a dat exemplu celor cari vor s'o democratizeze acum.

Dacă în ce privește protecția muncei, Anglia, ca mai veche țară industrială are meritul de a fi introdus primele reforme, apoi Germania a întrecut-o de mult în această privință, iar cu privire la Asigurările sociale contra boalei, a invalidității, a bătrânetei muncitorilor, Germania a fost prima țară din lume care le-a realizat. Și numai după ce ea a făcut costisitorul și, cum se credea hazardatul experiment, a fost urmată de alte țări, printre cele din urmă de Anglia.

Am citat numai cele mai vădite și mai mari instituții democratice ale Germaniei. Dar câte altele nu mai sunt? Să pomenesc doar larga autonomie comunală și marea descentralizare administrativă.

Atunci cum s'a putut răspândi legenda despre autocrația germană?

Prin două mijloace: întâi prin ignoranța celor mai mulți în ce privește Germania; apoi însăși prin faptul că ea nu are regim parlamentar.

Care democrat nu aprobă și nu dorește acest regim? După cele câte s'au întâmplat însă de la 1914 încoace în Europa, întrebe-se oricine cu mâna pe conștiință dacă regimul parlamentar a dat roadele ce așteptă democrația dela dânsul.

Și Anglia, și Franța, și America chiar, au declarat războiul, după ce i-au pregătit tot fără a întreba Parlamentele lor.

Dar acestе parlamente pot da guvernele jos! Apoi dacă dau jos de cât în timpuri normale, dacă nu le dau jos decât opozițiile pentru a le lua locul, dacă puterea Parlamentului nu se manifestă decât pentru satisfacerea ambițiilor politicianilor, une ori buni și adese ori rău, dacă mai ales parlamentarismul acesta e neputincios față de actele mari ale unui guvern care-l pune în fața lor când sunt îndeplinite, mai poate cineva gândi fără amărăciune la distanța ce este de la teorie la practică?

Apoi dacă parlamentarismul e de dorit, e de dorit pentru ca în cestiunile mari de viață și de moarte să strunească guvernele. Pentru aceasta acceptă democrația și neajunsurile lui, dintre cari cel mai grav e că deschide drum ambițiunilor nu totdeauna legitime și poftelor nu totdeuana sănătoase.

Parlamentarismul acesta Germania nu l-a avut. Dar aceasta nu însemnează că în Germania Reichstagul vorbea iar guvernul făcea ce vroia. Nici o lege, nici o reformă nu poate trece fără voia Reichstagului și nici nu trece vreodată fără modificări însemnate, căci orice reformă se discută cu competință, poate ca nici într'un alt Parlament din lume, iar țara întreagă ia parte la aceste discuții prin dările de seamă extrem de amănunțite ce publică presa.

Legile și reformele votate însă se aplică în Germania cu rigurozitate. Așa că dacă cumva se va introduce TOTUȘI apoi singura țară în care el va fi cu adevărat real, va fi Germania. Căci acest popor extrem de serios, nu înțelege să se joace cu cuvintele, se decide greu la reforme, dar când se decide le realizează deplin și cinstit.

B. Brănișteanu

(LUMINA, Marți 4 Sept. 1917).

Colegi de redacție...

Incepând cu numărul acesta „Sfarmă Piatră" și-a asigurat colaborarea regulată în paginile sale a d-lor C. Stere, B. Brănișteanu (dela „Adevărul") precum și a altor reprezentanți ai scrisului românesc, pe cari, însă, ne rezervăm plăcerea a-i anunța cititorilor noștri naționaliști pe rând.

Este drept că articolele vor părea niței cam vechi, într'un fel istorice, dar vor fi cu atât mai interesante.....

Din carnetul unui singuratec

3 Septembrie 1917.

Sânge...

„Un insemnat scriitor român" scrie în ziarul Morning Post din Londra:

„România îndură un martiriu care e cu atât mai chinuitor, cu cât acum nu știe nici măcar pentru ce luptă. România așteaptă o declarație amănunțită și precisă din partea aliaților ei, prin care să i se fixeze perspectivele pentru viitor, să i se asigure existența după război"....

E o încheere edificatoare pentru „perspectivele", cu cari a fost început războiul acum un an!....

Și totuși acum câteva zile presa a înregistrat, pentru a doua oară o telegramă din Iași, după care pe platoul Copoului zilnic se execută „trădătorii"...

După zeci și sute de mii căzuți, — morți sau schilozi, — pe câmpul de bătălie, după alte zeci și sute de mii pieriți de mizerie și de molimi, acum — când „România nu știe măcar pentru ce luptă" — și aceste hecatombe!

Ca și cum spre a asigura operei de exterminare un câmp mai vast, Parlamentul din Iași decretase mai odinioară, de pe acum ca legea stării de asediu să rămână în vigoare încă un an după încheerea păcii...

A!....

Dacă gândul meu ar fi putut răzbate peste zidul de foc și de fier, ce ne desparte de cei de dincolo!...

Ajunge!

S'au distrus isvoarele avuției naționale, s'au grămădit ruine peste ruine; nu mai este familie fără doliu; trăim cu toții cu inimi însângerate, striviți de povara ce ne-a căzut pe umeri; durerea și rușinea ne ard obrajii....

Să ne venim în fire.

SUNT RISIPITE VISURILE PENTRU CARI AM PORNIT RAZBOIUL. Pentru ce mai urmează măcelul? Și pentru ce noui și zadarnice grozăvii?

Cade greu acum fiecare picătură de sânge românesc vărsat în deșert.

Să ne ferească providența pe toți de sămânța ce poate răsări din fiecare strop de sânge nevinovat....

Dar ar fi și acum, de sigur, o voce ce strigă în pustiu.

Grozavă a fost întotdeauna chemarea de a predica celor orbiți de patimă....

C. Stere

(LUMINA, Marți 4 Sept. 1917).

In acelaș număr de Marți 4 Septembrie 1917, al ziarului „Lumina", alături de d-nii C. Stere și B. Brănișteanu semna generalului Ludendorff:

„COMUNICATUL MARELUI CARTIER GENERAL: FRONTUL GENERALULUI ARHIDUCELE IOSEF".

„In văile râurilor și pe povârnișurile nord-estice ale Carpaților păduroși, vie activitate de luptă. La sudul văii Trotușului au dat greș mai multe atacuri de noapte date de români la dealul Coșna și lângă Grozăvești.

ARMATA FELDMAREȘALULUI VON MACKENSEN:

In munții dintre văile Șușiței și Putnei, regimentele noastre au respins, prin contraatacuri, puternice atacuri ruso-române. Cu cei două sute de prizonieri, căzuți cu acest prilej în mâinile noastre, numărul prizonierilor făcuți pe acest câmp de luptă s'a urcat dela 28 August, la 20 de ofițeri și 1650 de oameni, iar prada la 6 tunuri cu afetele lor, 60 de mitraliere, numeroase aruncătoare de mine și vehicule.

Atacurile date de români la Mărășești au fost de asemenea zadarnice.

FRONTUL MACEDONEAN:

Azi dimineață atacurile franceze dela Bratindol, la nord-vest de Monastir, s'au prăbușit cu mari pierderi pentru dușman.

Sârbii au suferit din nou la Dobropolje o înfrângere sângeroasă.

Primul comandant al Cartierului general,

LUDENDORFF

COMUNICAT AUSTROUNGAR:

Viena, 3 Sept. 1917

La nord-vest de Focșani și la sud de Tg. Ocna, rușii și românii au dat atacuri zadarnice.

COMUNICAT BULGAR:

Pe frontul român, slab foc de artilerie și infanterie în mai multe puncte ale frontului.

Comandamentul suprem bulgar

Pe marginea congresului economic dela Cluj

Spuneam odată că viața colectivă a Ardealului, pe plan politico-social, s'a manifestat întotdeauna dârz și masiv prin *atitudini plebiscitare*. Aceste atitudini n'au însemnat niciodată manifestările unei democrații sclerozate și inconștiente ci *simetria maestoasă* a supremului comandament etic și social, *ideea națională*, proectată în freamătul revoluționar al aspirațiilor liberatoare, spre *icoana totalitară și sfântă a Națiunii Române*. Pe această linie ascensională s'a desfășurat cu opintiri bolovănoase și hotărîtoare, *calvarul romanesc* al Adealului de ieri, cu fața pururi întoarsă spre fruntea luminoasă a Carpaților, la poalele cărora bătea aceeaș inimă, creștea acelaș foc și mocneau puterile plămăditoare ale aceluiaș destin. Conștiința acestui trecut de solidaritate e tot mai vie în Ardealul de azi. Trecutul acestui Ardeal autentic nu este o povară, ci o putere miraculoasă, prin verticalismul adâncimilor ei, instinctele de viață ale Ardealului tânăr.

Tăria acestuia derivă din *măreția existenței trecute* și din *masivitatea lui prezentă*, care ne face să punem mari nădejdi, pe plan politico-social, în cea mai *tânără generație ardeleană*, a cărei axă de existență o formează cele două coloane de foc cari susțin ființa noastră etnică și spirituală: *ideea naționala* și *ideea creștină*. Totdeauna, afirmația se poate verifica ușor cu date istorice. Din extazul creator al contopirii acestor două idei au izvorât mișcări hotăritoare de destin istoric și schimbătoare de lumi. Acest adevăr, sfânt în simplitatea lui frumoasă, constitue hrana de toate zilele, ca pâinea și vinul, a tinerei generații ardelene, la care, *instinctul diferențierii de rassă*, *demnitatea și mândria românească* au îmbrăcat armură programatică, limpede și luminoasă.

Spiritul de *corp totalitar românesc* și mândria de a-i aparține formează blazonul distinctiv și nobilitar al acestui tineret, care vrea, cu tot clocotul său sufletesc, o altă Românie, un alt stat românesc: România transfigurată în focul purificator al *revoluției național-creștine* și *statul totalitar românesc*, simetric, autoritar și demn.

Inclin să cred că splendida solidaritate ardeleană, peste capul partidelor și al căprăriilor politice manifestată, amplu și profund, cu ocazia congresului economic dela Cluj, a fost determinată în bună măsură de aspirațiile unificatoare ale acestui tineret.

Pentru cine a fost Joi, 28 Noembrie, a. c., în sala Teatrului Național din Cluj și a prins, în reala și adevărata ei semnificație, atmosfera congresului, afirmația noastră se impune cu tăria implacabilă a adevărurilor evidente.

Nu vrem să facem politică, dar conștiința ne impune să strigăm sus și tare, peste partide și interese de clan, că Joia trecută la Cluj a triumfat comandamentul suprem al ceasului românesc de azi: *politica demnității și a demnității românești!*

Și tinerii sunt, domnilor, cruninii fanatici ai acestei biruinți...

Cine a cules la Cluj nesfârșitele ropote de aplauze frenetice, cine a solidarizat prin puterea magică a cuvântului curat, îndrăzneț și hotărît, într'un singur pumn protestatar, suflarea întregului Ardeal?

Desigur, domnilor, nici falsa și neputincioasa democrație, ce se bâlbâe perplexă între cârtire și neputință, nici caracatița spurcată a iudeo-masoneriei, nici liberalismul vested și trecut, ci aceia cari întrupează năzuințele reale și profunde ale neamului, punțile de legătură vie cu trecutul, animatorii prezentului și descifratorii viitorului!

Intr'o națiune, tineretul cu ființa lui de plop tremurător, este acela care sesizează totdeauna drumul mântuirii. Și-acuma, domnilor, lămurirea vine printr'o întrebare: cu cine a fost tineretul la Cluj?

Hotărît! Cu Octavian Goga.

Vedeți, prin urmare, direcția spre care, curge iureșul tinereții. Cine i se va opune?!

Mai mult: orice încercare de opunere ar însemna dezertarea dela datorie și contrafacerea destinului românesc.

Cine are curajul să pună stavilă creșterii vijelioase a românismului?!

Dar congresul economic dela Cluj, pe lângă că a însemnat biruința impresionantă a ideei naționale, mai are încă o adâncă semnificație.

In vremile noastre de crâncen materialism, când banul a devenit idol și valoare în sine, păstrându-și funcțiunea lui inițială de simbol al schimbului, congresul economic dela Cluj înseamnă victoria spiritului asupra materiei.

Un singur lucru însă mai trebuia accentuat la Cluj: *creditul românesc din Ardeal trebue reînviat pe ruinile cămătăriei*, în care harnicii mâncători de voturi ai democrației cred cu atâta convingere. Nu printr'un alt sistem de cămătărie, care lovește în primul rând în interesele vitale ale țărănimii, se poate vindeca răul de care bolește azi creditul românesc din Ardeal, care trebue să fie în primul rând agricol. Ne place să credem că această problemă preocupă în mod deosebit pe cei chemați să asaneze băncile românești din Ardeal. Instituțiile de credit românesc din Ardeal trebuesc însănătoșite, pornind de jos în sus. Numai când temelia este solidă, se poate ridica construcția simetrică a unui stat nou. Temelia noastră ca existență etnică, financiară și economică este țărănimea. Prin urmare, de aici trebue să pornească suflul de înviorare pe toate planurile vieții.

Să nu se creadă cumva că facem aluzii la lupta de clasă și ținem isonul academicianului întru abecedar de Topoloveni. De loc. Nimic nu ar fi mai absurd și mai deplasat pentru punctul nostru de vedere și pentru poziția de pe care atacăm problemele actualității românești.

Insă susținem cu tărie că realizarea *Statului totalitar românesc* trebue să purceadă tot de jos în sus, dela temelie spre vârful piramidei. Numai așa icoana lui, care va fi întruparea organică și simetrică a ierarhiei adevăratelor valori, consacrate prin merite și capacități personale, nu prin vechimea albastră a sângelui, va putea străluci teafără și curată pe cerul nădejdilor românești.

Grigore Popa

Don-quijotescul Cervantes

O capodoperă umbrește întotdeauna personalitatea autorului ei, pentrucă ceiace rămâne, ceiace constitue elementul ei de durabilitate, e numai spiritul ei, înfățișarea ei, desprinse total aproape, de pieritoarea și uitata existență a celui ce a conceput-o. Soarta lui Cervantes nu a putut fi alta. Acest om chinuit de împrejurările unei vieți prea crude, luptând adeseori nu cu himericele mori de vânt ale imaginației sale cât și cu un trai care se încăpățâna să-l persecute, oropsitul acesta, în clipele cele mai desnădăjduite, scrie cartea cea mai citită a lumii. Desigur vremea a avut grijă să estompeze figura omului, pentru a lumina, din ce în ce mai puternic, opera. Cervantes e un uitat, Don Quijotte un veșnic actual.

Chiar în Spania, unde nu există cetățean care să nu știe pe de rost aventurile cavalerului Tristei Figuri, gânditorii moderni, exegeții ai operei cervantiene, se ocupă prea puțin de Miguel Cervantes, ceiace-i pasionează fiind nepieritorul său erou. Iată celebra carte a lui Azorin: „La ruta de Don Quijotte", sau minunata interpretare a lui José Ortega y Gasset „Meditaciones del Quijotte"; ori nu mai puțin cunoscuta lucrare a lui Unamuno, „Vida de Don Quijotte y Sancho". Vedeți, studiile enumerate scrutează o singură ființă, un personagiu al istoriei parcă, o personalitate care a trăit aidoma, Don Quijotte. Omul genial care s'a străduit îndelung, se bucură de puțină atenție. E o nedreptate aceasta, însă nu mai puțin un destin.

A apărut de curând în editura Querido din Amsterdam, în sfârșit, o completă biografie a lui Cervantes, datorită lui Bruno Frank. Viața lui Cervantes a fost o aventură care s'a sfârșit în nemurire, o pățanie, inconștientă la început, în jurul unui țel final, ce nu interesează decât până în clipa în care umilul literat de până atunci întoarce ultima pagină a unui manuscris, care avea să-i păstreze numele în scoarțele tuturor veacurilor următoare.

Scriitor obscur în Madridul inchiziției, Cervantes devine profesorul de spaniolă al unui cardinal italian, care-l duce, după câtava vreme, la Roma. Viața aici îl plictisește, așa încât se hotărăște să lupte împotriva Turcilor, sub ordinul lui Don Juan de Austria, fiul natural al lui Carol Quintul. Se bate eroic la Lepante, unde creștinii obțin o strălucită victorie, pierzându-și în bătălie brațul stâng. După ce iese din spitalul dela Regio, vrea să se întoarcă în patrie. Insă corabia pe care naviga e capturată de pirați și Cervantes e vândut ca sclav în Algeria. După trei ani de robie grea, e răscumpărat de prieteni și își poate revedea țara. Regele Filip îl însărcinează cu o misiune specială, care se sfârșește repede și nu mai e reînoită. Desnădăjduit, încearcă să pătrundă în cercurile literare, dar se vede că moravurile sunt prea puțin schimbate de vreme ce și atunci ca și acum se scria în vederea unui neîntârziat și bănos câștig. Naivul și cinstitul poet e desgustat.

Cervantes avea patruzeci de ani pe timpul acela și, totuși, nu cunoscuse încă dragostea adevărată. Desigur că nenumăratele lui peregrinări îl aruncaseră în brațe destule femei, însă nici una nu-i intrase în suflet. Vremea nu e încă pierdută. Anna Franca, o frumoasă și tânără fiică a străzii, devine stăpâna inimii lui. Viața pe care o duc amândoi se sbate între dragoste și mizerie. Cervantes scrie acum prima sa carte, „Galatea". Iubita lui, ca orișice femeie, se plictisește repede lângă visătorul acesta și îl părăsește. Sărăcia grea pe care o îndură îl silește, împotriva firii sale, să primească o slujbă judecătorească, însă într'o bună zi, împărțind săracilor hambarul încărcat al unui preot, e băgat la închisoare.

Aici începe preludiul gloriei. Viața sbuciumată pe care o trăise îi oferă materialul cel mai fertil pentru un roman de aventuri și cu furia unei energii înlănțuite, începe să scrie.

Pasagiile terminate la citea seara tovarășilor de suferință, iar după câtva timp, faima lui crescuse atât, încât pașnicii locuitori ai orășelului se strecurau noaptea sub bolțile scunde și umede ale închisorii, ca să asculte povestea veselă și tristă a unui cavaler nebun. De aci înainte gloria îi dă mâna și Don Quijotte e pe toate buzele. Iată din suferința unei chinuite existențe, fulgerând peste lume un astru nou, cartea lui Cervantes. Don Quijotte și Sancho Pança dăinuesc de atunci și până astăzi, neschimbați și vor trăi, cât vor mai fi oameni pe pământ, pentrucă lumea toată e închisă în figurile acestea. Dualitatea curaj, lașitate, idealism-realism, utopie-simț practic, e în fiecare om, e însuși zig-zagul fiecărei vieți, care nu e mereu aceiași ci se sbate între doi poli tot atâta de puternici.

Biografia lui Bruno Frank aduce amănunte nouă, strângând într'un tot unitar, împrăștiatele vagabondări, care au constituit viața lui Miguel Cervantes.

Vintilă V. Caftangioglu

P. S. Articolul acesta este scris, mai ales, pentru informația d-lui Jean Quijotte Florescu, ministrul României la Madrid... **V. C.**

Siguranța transporturilor în U. R. S. S.

Preliminarii la o şarjă antimasonică

Pentrucă Sfarmă-Piatră al nostru va apare în preajma lui 10 Decembrie — o zi incrustată sângeros în inima naţionalismului românesc, — avem datoria să frângem oasele, comemorativ, ocultei tâmpe şi sinistre, francmasoneria, căreia 10 Decembrie, nu de mult, i-a repezit un pumn voinic în falcă, pe care o ţine, mi-se pare, şi astăzi legată. Vrem ca acest lucru să nu se uite. E adevărat că Buletinul antiiudeo-masonic, care a apărut după jaful vonicilor noştri în loja din Lipscani, (e un jaf, singurul pe care-l aprobăm), aminteşte mai des acest lucru prin chiar existenţa lui. N'am putut stăpâni însă pumnul lui Sfarmă-Piatră ca să muşte şi el cu o sacră ură din tumoarea masonică, pe care auziţi-o cum vâjâie, mai ales acum, decând Musollini şi-a zbârlit coama de leu înspre Abisinia.

Dar dece oare această sălbatică încrâncenare românească antimasonică pe care ne-o mărturisim cu regretul de-a nu putea fi, cel puţin deocamdată, fulger mistuitor?

Răspunsul e tot atât de limpede ca şi întrebarea şi-l vom doza în mai multe articole.

Substanţa masoneriei e perversitatea cea mai neagră.

E perversă conştient şi programatic.

Structura îi e perversitatea şi tot perversitatea îi e ţinta.

Dece atunci — vă veţi întreba — atâtea personalităţi în hrube?

Intrebarea nu e deloc justă, pentrucă nicio personalitate nu veţi găsi între francmasoni. E o legendă care trebue doborită. O personalitate înseamnă un spirit cu integrală viziune asupra lumii şi cu o ţeapănă atitudine morală. O personalitate nu poate nici tolera perversitatea care-i un viciu satanic al vieţii, dar-mi-te să se integreze ei.

Personalitate şi francmasonerie, sunt două poziţii polare. Personalitatea înfloreşte în piscul ascensiunii umane iar masoneria colcăie la rădăcina inconştientului umane.

In ordinea normală, omenească, a lucrurilor, personalitatea încheie, ca o cunună de aur, ierarhizarea valorilor. In ordinea drăcească a lucrurilor, deci în francmasonerie, ierarhizarea valorilor e răsturnată. Virtuţile masone sunt exact ceeace nu înţelegem noi prin virtuţi. Iar baldachinul demnităţii masonice, arcuit acolo unde ar trebui să tremure înfiorat, ca un luceafăr în fund de cer, conştiinţa şi dorul aprig al înălţimilor, este împletit din perversitatea iadului cu a pământului. Pe sub umbra lui nu poate să treacă o perosnalitate. Nu poate pentrucă atunci când coboară din înălţimi, trebue să se rupă organic de ele şi aureola depe frunte îi cade. Şi dacă totuşi uneori se rătăceşte o personalitate prin hrube, desmeticirea e aşa de cruntă, încât, vreme prelungă, îi bate în toată fiinţa — cu neîndurată stăruinţă — ca un ciocan de usturătoare aducere aminte. Şi vom dovedi, tot aici, sub pumnul uriaş al lui Sfarmă-Piatră, că cel ce încearcă să fie el însuşi, adică o personalitate, în francmasonerie, se trezeşte dincoace de porţile negre ale hrubelor, pentrucă nu-l încap.

In plus, masoneria e ridicolă. Stupid, grav, încruntat de ridicolă şi deci cu atât mai ridicolă. Nici-un francmason nu trece pragul vreunei biserici, sub tâmpenia pretextului că nu vrea să-şi mecanizeze religiozitatea (care?) prin formalismul cultului. Dar nu se jeneaza de el însuşi să intre în templul perversităţii cu dosul înainte, să topăe într'un picior, să îmbrace haina numai pe-o mânecă şi pe dos şi să-şi lipească gura răzbunată de sezutul unui cotoiu, sau al unui ţap.

Probabil că de aici îşi sug masonii demnitatea şi substanţa ideilor lor, care, veţi vedea, că în nici-un caz nu pot avea o mai înaltă inspiraţie.

Acum însă e rândul nostru să întrebăm, pe masoni şi pe naivi, — cu insistenţa cu care o făcea unul din părinţii spiritualităţii româneşti, N. Paulescu — anume dacă francmasoneria este, aşa cum se afişează: „o instituţie esenţial filosofică şi progresistă, care are drept obiect căutarea adevărului, studiul moralei şi practica solidarităţii..., perfecţionarea intelectuală şi socială a omenirii", dacă aşa stau lucrurile, dece atunci această viaţă de cârtiţă lasă a masonilor? Dece îşi sapă hrubele în fundul pământului? Pentrucă aceste satanice laboratoare ale lor aduc atât de mult a miniaturi de iad.

Intrebările acestea nu-s pentru noi, cari ştim, cu certitudine nesdruncinată, că-i trage acolo un destin originar, o solidaritate organică cu noaptea pământului.

Intrebările sunt pentru ei. Noi le vom suarge cu pumn bărbătesc, lacătele şi vom căuta, oricât ne-ar fi de greu, căci ei îşi păzesc cu criminală cruzime secretul — vom căuta să nătrundem în sinistra lor împărăţie şi-i vom arăta lumii aşa cum ştie să o facă Sfarmă-Piatră.

Deci, putină răbdare şi...

Niţă Mihai

Traiul în U.R.S.S.

Iată o anecdotă pe care colegii dela „Cuvântul Liber", o vor găsi cu siguranţă fără haz:

In Rusia:

— Ce mai faci? Ai de lucru? Ai leafă mare?

— Nu mă pot plânge. Am un post bun. Nevastă-mea munceşte şi ea, băiatul şi fiică-mea, de asemeni.

— Ei, atunci o duci bine!

— De sigur, bine. Am un văr — care-i şomer în America — şi cu ce ne trimite din ajutorul lui de şomaj tocmai ne încăputăm; avem cu ce trăi...

Vorbitorii sunt membri ai Kolkhozului.

Et in Arcadia ego

Frontul studenţesc democrat

Cine a spus că Democraţia, această venerabilă matroană a Europei, îşi trăeşte cele din urmă zile? Tineri naţionalişti din ţara asta, v'aţi bucurat în zadar! Democraţia nu moare! Democraţia nu mai poate muri! Târnăcoapele şi braţele voastre nu i-au putut săpa mormântul. Toată frământarea voastră a fost risipire de suflet cheltuită nebuneşte 13 ani. Democraţia trăeşte. Eu am văzut-o, sunt câteva seri de-atunci, la clubul partidului Ţărănist-Radical din calea Victoriei. E tânără şi e frumoasă. Dovada? O bună parte din studenţii Universităţii din Bucureşti au năvălit să-i cucerească mângâerile şi din această alergare a rezultat Frontul studenţesc democrat.

Dar să vorbim serios.

Frontul studenţesc democrat s'a născut ca o reacţiune contra mişcărilor studenţeşti... diversioniste. Aceasta înseamnă că Frontul studenţesc democrat e adversarul declarat al mişcărilor studenţeşti naţionaliste, care şi-ar fi bazând acţiunea lor pe răscolirea instinctelor de ură şi dispreţ pentru făptura umană. Democraţii noştri vor desvoltarea instinctului de umanitate şi filantropie umanitaristă. Mişcările studenţeşti naţionaliste sunt barbare şi dezagregante.

Studenţii democraţi, constituiţi în „Frontul" fără convingeri politice, religioase sau de origină etnică, vor realiza idealul vostru scump: România a Românilor.

Frontul studenţesc democrat vrea să lupte contra „mişcărilor reacţionare diversioniste", înţelegându-se prin acestea mişcările studenţeşti din ultima vreme. Dar domnilor democraţi, mişcările studenţeşti naţionaliste nu sunt diversioniste. Drumul lor e o linie dreaptă. Ele sunt mişcări de robustă reacţiune naţională împotriva elementelor şi curentelor dizolvante printre care democraţia şi iudaismul se prenumără. A reacţiona împotriva acestora înseamnă a te supune chemărilor instinctului naţional, care se cere slujit cu pasiunea marilor idealuri şi ale cărui imperative se cer realizate cu preţul strivirii sub călcâie a tuturor vrăjmaşilor.

In începuturile lor, mişcările studenţeşti au fost reacţiuni — defensive. Vremurile turburi de după războiu, când atâtea stindarde roşii îşi purtau ademenirile către Estul rusesc bolşevizat, în salutul frenetic al tuturor jidanilor dezertori, vremurile acelea de impreciziuni haotice în toate domeniile au impus studenţilor noştri să reacţioneze conform supremelor comandamente ale instinctului naţional. Repetate de atâtea ori în an, reacţiunile acestea au creat mistica naţionalistă în care trăesc studenţii de azi.

Frontul studenţesc democrat se ridică contra acestei mistici. Celelalte puncte anunţate în program sunt simple transcrieri din moţiunile studenţilor naţionalişti. Ele formează etichetele înşelătoare ale mişcării sub învelişul cărora se proecteză sumbru planul marşav de luptă antinaţionalistă.

Frontului studenţesc democrat îi repugnă o luptă purtată pentru biruinţa spiritualismului creştin în lume. Punctul acesta cardinal pentru orientările studenţilor naţionalişti nu poate încăpea într'un sistem de cugetare democratică.

Îi repugnă deasemenea acestui „Front" lupta purtată pentru biruinţa comandamentelor etnice, care să asigure triumful autohtonismului în toate ramurile de activitate naţională. Desigur, lucrurile nu vor rămâne aci. Doctrina democratică are laturi asupra cărora „Frontul studenţesc" nu s'a oprit până acum. Unde vor ajunge e lesne de prevăzut. Să nu se uite că Democraţia a răsturnat regi şi a dărâmat altare. Şi când „Frontul studenţesc democrat" e patronat de jupânii Sărindarului, măsurile de apărare trebuesc luate de grabă.

S. Dimancea

D. Iunian şi-a depus candidatura la barou...

Note, polemici, înfierări

O mare nedumerire

„Țara Noastră", organul partidului național-creștin, cu data de Miercuri, 27 Noembrie, 1935, a publicat în fruntea numărului său, un foarte curios articol menit să stârnească o profundă nedumerire în rândurile naționaliștilor creștini.

Se spune în acel articol ,clar și categoric, că partidul național-creștin nu e nici xenofob și nici antisemit. Și se caută a se demonstra că aceasta ar reieși din programul pe care au furat la Iași domnii A. C. Cuza și Octavian Goga.

Partidul național-creștin nu e xenofob, adică îmbrățișează pe străinii venetici! Articolul dă chiar exemple pe armenii refugiați aici și pe grecii cari fac averi fabuloase pentru a le transporta în patria lor. Și articolul e de acord cu „aceste grupuri etnice în căutarea unor condiții mai bune de traiu" pe care le găsesc, firește, în satul fără câini care e România! Notați că nu e vorba de armenii sau grecii deveniți cetățeni români.

Mai departe, pomenitul articol afirmă că partidul național-creștin nu e antisemit. Așa ar reeși din programul jurat la Iași! Să ascultăm:

„Când ovreimea noastră va renunța de a asculta de porunci din afară, când fiecare evreu va consimți să devină un cetățean loial și un musafir politicos, ceeace se pare azi antisemitism și xenofobie va dispărea dela sine".

Se pot scrie asemenea aberații în oficiosul partidului național-creștin? E acesta spiritul și litera programului dela Iași? Atunci prin ce se deosebește partidul național-creștin de partidul național-țărănesc al d-lor Mihalache, Lupu și Madgearu? Și care mai sânt rațiunile de a fi ale noului partid?

Deși articolul n'a fost încă dezavuat de conducerea partidului, ne place să credem că el s'a strecurat fără știrea acestei conduceri. Și mai credem încă ceva: că, anume, conducerea partidului nici n'a luat cunoștință de acest articol aberat. Altfel l-ar fi dezavuat imediat. De altfel nu e întâia scăpare din vedere a oficiosului „Țara Noastră". Atitudini de acestea, care tind să decoloreze programul național-creștin, prezentându-l ca pe ceva inofensiv actualelor stări de lucruri din România, se întâlnesc nu rar în acest ziar. Ele sunt tentative grave de falsificare a naționalismului. In această situație, e un noroc că „Țara Noastră" nu e un ziar citit în rândurile maselor național-creștine.

Cezar Petrescu la ,,Gândirea''

Numărul de pe Decembrie al „Gândirei" aduce în jurul cosciugului scumpului nostru Gib uitate prietenii vechi.

Cu o emoție pe care nici nu știm cum s'o mărturisim acum, regăsim în paginile revistei flancurile primei falange gândiriste, în refacerea căreia nu mai speram de mult.

D. Cezar Petrescu își reia locul alături de călimara îndoliată a bunului Gib Mihăescu. Este într adevăr înduioșetor momentul acesta. Prietenii cari se uitaseră vin să-și ardă tămâia amintirilor la groapa unui frate.

Iată această zguduitoare spovedanie din articolul d-lui Nichifor Crainic:

„Gib plutea, acum, mort și împăcat, deasupra noastră a tuturor, fiindcă el fusese neîntrerupt în inima fiecăruia dintre noi. Sub cosciugul lui am simțit încăodată deșertăciunea și lipsa de sens înalt a pasiunilor noastre omenești. Și numai mortul acesta iubit s'a putut bucura, în înobilitatea lui de ghiață, de un asemenea tragic armistițiu între adversari, cari îl ridicau în vârf de sulițe ca pe un erou al prieteniei și ca pe un simbol al sinistrei mustrări".

Important!!

Naționaliști, în Curând băile „Grivița" și „Eforia" vă vor sta la Dispoziție cu Preț redus.

Apă caldă la Putină sau la Bazin, Dușuri, aburi, Masaje și Fete, la orice oră din zi și din Noapte.
Proprietar: E. MIRTO

Fuziune Cuza-Goga-Vaida?

Nu mai pricepem nimic. Mișcarea naționalistă a ajuns un talmeș-balmeș, în care stilul cuzist e disparent, iar autoritatea d-lui Octavian Goga se împrumută gratuit d-lui Tilea, d-lui Mirto, d-lui Costică Aghelescu.

Se anunță că acordului parlamentar proclamat zilele trecute, îi va urma, până în Ianuarie, fuziunea completă a partidului național-creștin cu Frontul românesc.

Vor avea astfel prilejul cuziștii să-și albe mâine comandanți dintre schingiuitorii lor de eri, dintre cei cari i-au ferecat în temnițe, ca pe niște Coroi, și să lupte eroic în alegeri pentru transfugii, pentru popeștii botoșani cari i-au trădat.

Este monstruos.

Bâștii noștri, curați ca albăstrii feți-frumoși din rouă, meritau oricum alt destin.

A se slăbi...

Mucoșii dela „CUVANTUL LIBER" sau, mai de grabă, chiar ăla, Braniște în persoană, ne înjură mereu în micile lor compoziții bolșevice.

Camarazi, de geaba! Sântem ocupați acum — vedeți și voi — cu stăpânii voștri. Așa vom fi întotdeauna.

Ei sânt cam mulți și sânt destul de grași.

„SFARMA PIATRA" nu trage cu tunul în vrăbii. Așa. A se slăbi....

Masoneria printre studenți

Sinistrul gangster al leilor autohtoni, Aristide Blank, a trecut dela coruperea fragilelor conștiințe mature, la aceia, mai puțin ușoară, a tineretului. Vestea e pe cât de adevărată, pe atât de înfiorătoare. Blank și-a transformat imensul siloz, devenit inutil pentru un timp, în hrubă masonică destinată exclusiv studenților și tinerilor în genere. Aflăm că mare maestru al acestei loji, numită Dacia Traiană, e fostul șef al bandelor de „buni templieri", ilustrul estropiat al literelor românești, Em. Bucuța.

Fosta organizație pur masonică a „Bunilor Templieri", pe care d. Bucuța, încerca într'o broșură să o arate ca pe o instituție fără nici un amestec ocult, a fost totuși dizolvată în Germania odată cu celelalte loji. După o nereușită tentativă de zdruncinare a naivelor suflete adolescente, Bucuța, sub privigherea și oblăduirea escrocului Blank, a deschis o nouă tarabă, de prostituare a studențimii de astă dată. Tineretul dela Belle Arte, ni se spune, a căzut primă victimă!

Studențimea românească nu are nimic de spus?

O infamie...

Cineva, un rău voitor al d-lui Jean Tehaș Florescu, firește, un perfid adversar politic, în orice caz, ne trimete spre publicare un catren.

Sântem de părere ca noul nostru ministru la Madrid să fie lăsat acum în pace, el reprezentând acolo, în Spania, prestigiul și interesele țării românești, din păcate.

Anunțăm, deci, că e pentru ultima oară când mai permitem să apară în această revistă ceva la adresa d-lui ministru plenipotențiar Florescu....

Iată acum infamia care, încă odată, nu are agrementul nostru:

„Am trimis la mauri
Un ministru nou,
Ca, pe lângă tauri,
Să fie și-un bou!".

Doi morți ai noștri

La 4 Decembrie s'a slujit un parastas întru pomenirea eroului Eugen Goga.

La 6 Decemvrie, de Sf. Niculae, lăncierii organizează un pelerinaj la mormântul profesorului N. C. Paulescu.

Amintirea acestor doi mari morți ai mișcării naționaliste ne umple sufletul de smerită durere. Dar ea ne va călăuzi pașii spre izbânda finală a naționalismului, pentru care cei doi înaintași iubiți și-au jertfit viața.

Fie-le pomenirea veșnică!

Răspuns ,,Dreptății''

„Dreptatea" domnului Ion Mihalache continuă să ne atace în același stil argăsit și agramat.

De data aceasta inteligenții redactori ai internaționalei a treia ne strâng de beregăți ca să le mărturisim iute cu ce bani scoatem noi „Sfarmă Piatră".

Păi uite, mă, vere: cu niște economii ale noastre, din niște afaceri cu niște tunuri!

Sfarmă-Piatră

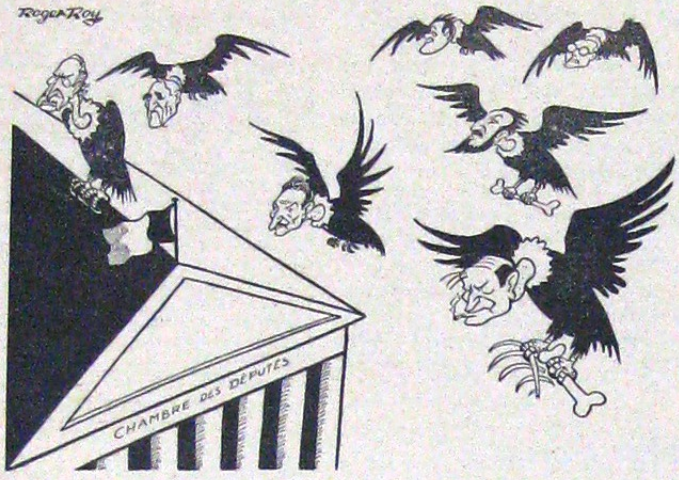

— Corbii democrației franceze.

TRANSPORTURILE IN U. R. S. S.

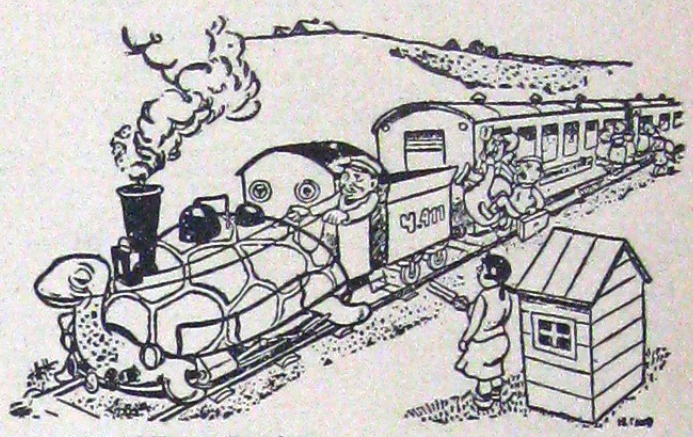

— Expresul Koursg-Voronèje.

(Desen din „Pravda")

TIMPURI TRECUTE...

Englitera a acordat un mare împrumut Sovietelor.

— Leon Blum pe frontul african.

(Die Brenessel)

— Comuniștii francezi : — Și cum rămâne cu abolirea monetei ?
— Litvinoff : — Dar să termiuăm odată cu aceste reminiscențe preistorice !

(Guerin Meschino)

AMERICA E NEUTRA...

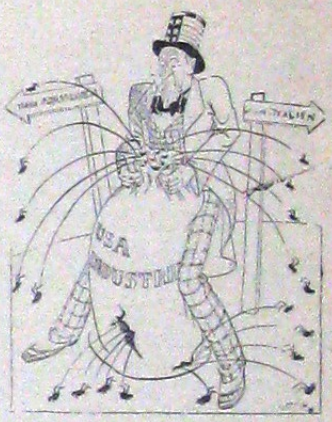

— Ei, unchiule Sam ! E mai ușor de păzit un sac cu purci, decât să împiedici comerțul cu beligeranții...

(Die Brenessel)

DEMOCRAȚIE ȘI FASCISM

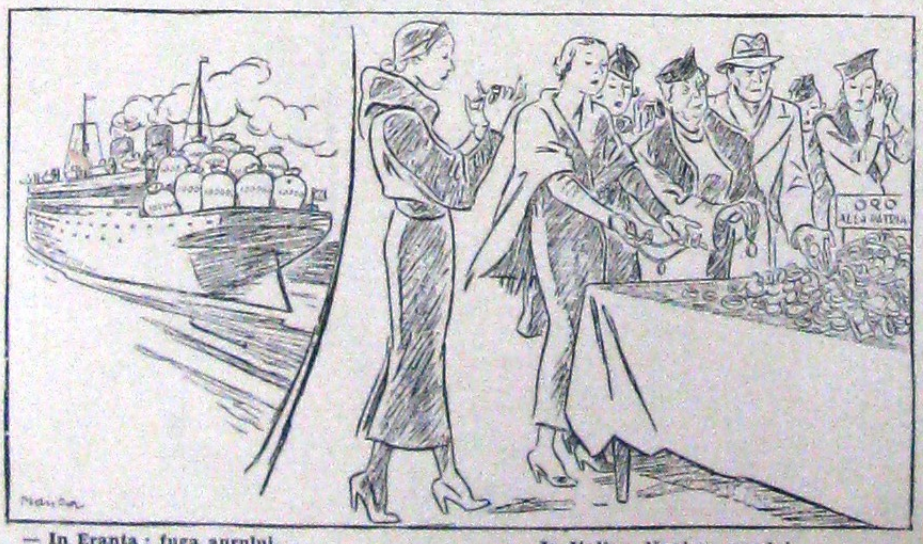

— In Eranța : fuga aurului.

— In Italia : dărnirea aurului.

(Din „Guerin Meschino")

SITUAȚIA DIN EGIPT

— Anglia : — Stai niței liniștit ! Nu vezi ? Acum trebue să sancționez Italia care sugrumă pe biata Abisinie.

Abonamente la

„Sfarmă-Piatră"

Lei 300 pe an ; 175 pe 6 luni

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL" — BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU 23—25